

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24 ללא פרסומות. ללא חדשות. ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו **הגאון מוילנה**: מגדולי חכמי התורה. נולד ב-ט"ו ניסן ה'ת"פ (1720) בעיר סלץ (הסמוכה לבריסק שבליטא). **בהיותו כבן שבע דרש בביה"כ הגדול דרוש ופלפול עמוק אשר לימדו אביו ובהמשך לבקשת ר' העשיל אב"ד וילנה גם פלפול שהכין בעצמו**. בהיותו כבן תשע החל ללמוד בספרי רבינו האריז"ל. מגיל עשר לא למד אצל רב ולא למד בישיבה. בהיותו בן שתיים-עשרה כדברי מח"ס 'עלויות אליהו': "כבר באו בקרבנו" כל שבע החכמות בתכלית הדקות והאמת, "וכל רז לא אניס ליה". כתב פירושים לזוהר תיקונים לספר יצירה ולספרא דצניעותא. אמרו עליו כי כיוון לדברי האר"י יותר מתלמידו הרב חיים ויטאל זצ"ל. התנגד לתנועת החסידות בעיקר כנגד הבעש"ט.

שלט בכל ספרות התורה. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם. מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא רצה להמנות בתור מנהיג, רב או דיין. מאנשי המופת. אמרו עליו שלא הניח דבר גדול או קטן בהלכה ובקבלה, והשגתו הועילה לו לרדת לעומקם של הדברים שלמד. כל דברי התורה היו שמורים בזכרונו. **גאון בנגלה ובנסתר**. התמדה מופלאה בתורה. בעודו צעיר לימים קיבל על עצמו גלות, לנדוד מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ואשכנז והגיע עד ברלין. בסוף ימיו חפץ לעלות לארץ ישראל, ונסע עד העיר קניגסברג. שם שינה את דעתו וחזר לביתו, באומרו כי אין לו רשות מן השמים לעלות לארץ ישראל. נפטר בי"ט תשרי ה'תקנ"ח (1797). חי כ-77 שנים.

סבא (מצד האב): ר' יששכר בר. **אביו:** ר' אליהו זלמן. **מרבתי:** ר' משה מרגלית (מחבר פירוש 'פני משה' על הירושלמי). **חברותא:** ר' אריה לייב (אב"ד טשכנוביץ). **נשותיו:** מרת חנה (זיווג ראשון- בת ר' יהודה לייב מקיידיאן), מרת גיטל (בת ר' מאיר לונץ מחלם). ילדיו (כולם מאשתו מרת חנה): בת (נפטרה בנעוריה), מרת חינה (נישאה לר' זלמן זליג חניץ מפינסק), מרת בתיה (נישאה לר' צבי הירש), בת (נישאה לר' יחזקאל הלוי), ר' שלמה זלמן וילנר, ר' יהודה לייב וילנר, ר' אברהם וילנר, מרת טאובה (נישאה לר' שרגא פייבוש מדבורובו). **מתלמידיו:** הגאונים האחים ר' חיים איצ'קוביץ מוולוז'ין ור' שלמה זלמן, ר' שלמה מטולוצין, ר' שלמה ממוהילוב, ר' בנימין ריבלין, ר' מנחם מנדל משקלוב ועוד רבים). **מספריו:** הרב כתב כ-56 ספרים ביניהם: **יאדרת אליהו- על התורה יאבן שלמה- קבלה ירוח המושל- ביאורי אגדות יקול התורה- על קבלה ועוד** (כל ספריו פורסמו על ידי תלמידיו לאחר פטירתו).

פעם אמר הגאון רבי יוסף שאול נתנזון, שהיה רבה של לבוב לתלמידיו: "האם סבורים אתם שאני מתמיד גדול בלימוד התורה? אינכם אלא טועים, ואף שאני מקפיד כל ימי לעסוק בתורה בכל רגע פנוי שלי, עודני רחוק מלהשיג את השיעור הראוי להתמדה בלימוד התורה הקדושה. הוסיף ואמר רבי יוסף שאול לתלמידיו: "בדורות האחרונים היה רק איש אחד, שהיה ראוי לתואר של **"מתמיד מושלם"** הלא הוא הגאון רבי אליהו מוילנה, שלא קם כמותו מאז ועד היום הזה. אספר לכם על כך פרט מדהים ששמעתי מזקני הדור בשנות ילדותי, וכך הם סיפרו: לגאון מוילנה היה פנקס קטן, שבו קטן, שבו היה רושם את הרגעים הספורים שבהם ביטל עצמו מלימוד התורה. ומדי שנה בשנה, בערב יום הכיפורים, היה הגאון עובר על מה שרשם בפנקסו באותה שעה, ומחשב את הזמן שביטל עצמו מן התורה במשך כל אותה השנה, **ושעה ארוכה היה בוכה ומתודה על "עוון ביטול התורה" שלו**. רבי יוסף שאול סקר במבט נוקב את תלמידיו הנדהמים, וסיים ואמר: **"לימים בדקו באותו פנקס של הגאון מוילנא ומצאו, שמעולם לא הגיעו כל אותם רגעים של ביטול תורה בשנה אחת, לזמן של שלוש שעות"**.

בני הגאון סיפרו על הרגלי השינה של אביהם: קיבל על עצמו כל ימיו לא לישון יותר משתי שעות ביממה, ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה. ובאותה החצי שעה היו שפתי מרחשים הלכות ואגדות. ככלות החצי שעה, היה מתגבר כארי, נוטל ידיו ולומד בקול רם, ויושן שוב חצי שעה, וכך היתה שיעור שינתו שלוש מחציות השעה בלילה, ומחצית השעה ביום.

מסופר על הרב שתמיד כל חלונות הבית היו מוגפים מהסיבה הפשוטה הבאה: הרב לא רצה לדעת מתי יום ומתי לילה, ואין זה משנה את העובדה עם כעת יום או לילה, הוא חייב בעבודת ה', והוא אינו רוצה להיות מוסך מן העובדה אם כעת יום או לילה. פעם אחת הגיעה אחותו לבקרו לאחר שבמשך זמן של שנים ארוכות (כ-50 שנים) לא נפגשה עימו. לאחר שנקשה על הדלת והרב ראה אותה, הוא ניגש אליה באומר: **"בעולם הבא שעתנו תהיה פנויה יותר. כאן צריך לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה ולעשיית מצוות"**, ושלחה מביתו אחר כבוד.

קרן מיוחדת היתה בוילנא, מעזבונו של רבי משה קרמר, סבו של הגאון מוילנא, אשר שמה לה למטרה לתמוך בתלמידי חכמים. בין הנתמכים היה נכדו של ר' משה קרמר, הגאון מוילנה. מידי שבוע היו מעבירים באמצעות השמש סכום כסף לידי, שנועד לספק את צרכיו וצרכי בני ביתו. לימים החליט השמש לשלשל את הכסף הנועד לרב - לכיסו, ולהקל בזה על מצבו הדחוק. הוא לא נרתע מלעשות זאת בידעו כי הגאון בצדקותו לא יגער בו על כך. ובבית הרב רעבו הילדים ללחם.

כאשר אשתו הרבנית היתה באה להתנות את צערה על הסבל שנגרם לילדים מתוך זה שאין לה במה להשביע את נפשם הרעבה, היה הגאון משיב לה, שתשלחם לבתי השכנים וירחמו עליהם ויאכילום, ודי בזה שלא יגועו ברעב. כך נמשך הדבר כל ימי חייו של השמש. הגאון לא ציערו על כך מעולם, אדרבה, גדולה היתה שמחתו על זה שמצליח להסתיר מפני השמש את העובדה שידוע הוא על מעשיו הנלוזים, ועומד כל העת בניסיון שלא לבייש את השמש העני בזה שיגלה את דבר הגניבה.

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו **הגאון מוילנה**: מגדולי חכמי התורה. נולד ב-ט"ו ניסן ה'ת"פ (1720) בעיר סלץ (הסמוכה לבריסק שבליטא). **בהיותו כבן שבע דרש בביה"כ הגדול דרוש ופלפול עמוק אשר לימדו אביו ובהמשך לבקשת ר' העשיל אב"ד וילנה גם פלפול שהכין בעצמו**. בהיותו כבן תשע החל ללמוד בספרי רבינו האריז"ל. מגיל עשר לא למד אצל רב ולא למד בישיבה. בהיותו בן שתיים-עשרה כדברי מח"ס 'עליות אליהו': "כבר באו בקרבנו" כל שבע החכמות בתכלית הדקות והאמת, "וכל רז לא אניס ליה". כתב פירושים לזוהר תיקונים לספר יצירה ולספרא דצניעותא. אמרו עליו כי כיוון לדברי האר"י יותר מתלמידו הרב חיים ויטאל זצ"ל. התנגד לתנועת החסידות בעיקר כנגד הבעש"ט.

שלט בכל ספרות התורה. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם. מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא רצה להמנות בתור מנהיג, רב או דיין. מאנשי המופת. אמרו עליו שלא הניח דבר גדול או קטן בהלכה ובקבלה, והשגתו הועילה לו לרדת לעומקם של הדברים שלמד. כל דברי התורה היו שמורים בזכרונו.

גאון בנגלה ובנסתר. התמדה מופלאה בתורה. בעודו צעיר לימים קיבל על עצמו גלות, לנדוד מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ואשכנז והגיע עד ברלין. בסוף ימיו חפץ לעלות לארץ ישראל, ונסע עד העיר קניגסברג. שם שינה את דעתו וחזר לביתו, באומרו כי אין לו רשות מן השמים לעלות לארץ ישראל. נפטר ב-י"ט תשרי ה'תקנ"ח (1797). חי כ-77 שנים.

סבא (מצד האב): ר' יששכר בר. **אביו**: ר' אליהו זלמן. **מרבותיו**: ר' משה מרגלית (מחבר פירוש 'פני משה' על הירושלמי). **חברותא**: ר' אריה לייב (אב"ד טשכנוביץ). **נשותיו**: מרת חנה (זיווג ראשון- בת ר' יהודה לייב מקיידאן), מרת גיטל (בת ר' מאיר לונץ מחלם). ילדיו (כולם מאשתו מרת חנה): בת (נפטרה בנעוריה), מרת חינה (נישאה לר' זלמן זליג חניץ מפינסק), מרת בתיה (נישאה לר' צבי הירש), בת (נישאה לר' יחזקאל הלוי), ר' שלמה זלמן וילנר, ר' יהודה לייב וילנר, ר' אברהם וילנר, מרת טאוובה (נישאה לר' שרגא פייבוש מדוברובנו). **מתלמידיו**: הגאונים האחים ר' חיים איצ'קוביץ מוולוז'ין ור' שלמה זלמן, ר' שלמה מטולוצין, ר' שלמה ממוהילוב, ר' בנימין ריבלין, ר' מנחם מנדל משקלוב ועוד רבים). **מספריו**: הרב כתב כ-56 ספרים ביניהם: **יאדרת אליהו**- על התורה **יאבן שלמה**- קבלה **ירוח המושל**- ביאורי אגדות **יקול התורה**- על קבלה ועוד (כל ספריו פורסמו על ידי תלמידיו לאחר פטירתו).

בהקדמה לספרא דצניעותא' מספר אחד מתלמידי רבינו ששמע מפיו הקדוש: "פעם אחת ביום-טוב ראשון של פסח ישבו שניים מתלמידיו של הגאון לפניו וראוהו שאין שמחתו שלימה ביום-טוב זה ככל שנה ושנה דממש היה שש ושמח להפליא.

כששאלו את פי קדשו: "מדוע אינו שמח מר כבכל שנה?" לא רצה להשיב להם, עד שהפצירו בו מאד, ולא יכל לסרב להם וענה: "מוכרח אני לגלות לכם שבזה הלילה בא אליי אליהו הנביא, וגילה לי עניינים וחיידושים נוראים עד אין חקר על הפסוק: "עלו זה בנגב" (בפרשת שלח לך).

כשהתעוררתי בבוקר, לא יכולתי להתאפק, ומרוב שמחה, הרהרתי **בחיידושים אלו לפני שברכתי ברכות התורה, ומן השמיים הענישו אותי שתיכף נעלמו ממני כל החידושים ושכחתי את כולם**, (זוהו לפי שיטתו הטהורה בשולחן-ערן אוה"ח, שגם הרהור בתורה אסור לפני ברכת התורה). כששמעו זאת תלמידיו עודדו וניחמו אותו שבורא עולם יחזיר לו את אבדתו. לאחר זמן שאלו את רבינו אם כבר הוחזרו לו החידושים, והשיב שב"ה נתגלו לו שנית והם **אלפיים ומאתיים ושישים אופנים על הפסוק הנ"ל (2260! פירושים שונים על פסוק אחד!)**. והוסיף ואמר: "וכאשר ידעתי מפני מה נעלמו ממני, כן יודע אני מפני מה הוחזרו לי בשנית".

יפור נפלא שגור בפייהם של זקני וילנא אודות אחד מתלמידי הגאון מוילנה, **השתעורר ל"ע בימי נעוריו ובכל זאת המשיך כל הימים לשקוד על תלמודו ועלה והתעלה, עד שזכה להגיע למעלות גדולות מאוד בתורתו הקדושה**. הגאון נטל על עצמו להשיאו, ואכן נמצאה אחת שחשקה נפשה בבן תורה מוחלט והסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור.

אביה אף הבטיח לפרנס את הזוג כל הימים ובלבד שחתנו ימשיך לעסוק בתורה. שמחתו של הגאון מוילנה ביום היכנס בני הזוג לחופה הייתה מרובה מאוד, ושמחה גדולה זו הגיעה לשיאה סמוך לחופה, כאשר השושבינין החזיקו בחתן מכאן ומכאן ולויווהו לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגאון לתלמידו חביבו ואמר לו: "חכמינו זכרונם לברכה אמרו: 'אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה', אם כן, **צריך אתה לראות עכשיו בעיניך את הכלה!!!**".

הדברים אך יצאו מפי הגאון מוילנא, וה' פקח את עיני החתן על מנת שיוכל לראות את הכלה בעיניו, וחזר לו מאור עיניו לשמחת כל האורחים. בתוך הסעודה כששמע הגאון מוילנה את הנוכחים מתפעלים מכוחו הגדול שהצליח לפקוח את עיני החתן שהיה עיוור שנים ארוכות, נענה ואמר בענווה:

"דעו לכם שאין זה מכוחי! הנס התרחש מכוח מסירות נפש של החתן שהמשיך לשקוד על דלתות התורה למרות עיוורונו, ובכוח מסירות נפשה של הכלה שהסכימה להינשא לחתן העיוור בכוח אהבתה לתורתו. ולכן ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים החזיר לחתן דגן את מאור עיניו".

הרב יוסף משה עדס זצ"ל: נולד ב-כ' תשרי ה'תרפ"ד (1923). מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים, ואחד מגדולי מרביצי התורה שבדורנו. בצעירותו למד בישיבת "פורת יוסף". לאחר פטירת אביו קרא לו רבי עזרא עטיה ואמר לו שמעתה הוא יהיה לו לאב. מסר שיעורים בישיבת "פורת יוסף". זכה להעמיד תלמידים רבים במשך ארבעים שנה. **התבלט ביחסו החם והאבהי כלפי תלמידיו.** ניחן במתק שפתים והיה משבץ את שיעוריו במשלים, מאמרי חז"ל, פסוקי תורה, ענייני דרך ארץ וחוכמת חיים. ייסד את ישיבת "יום השישי" והיה תומך בהם כלכלית.

ניצל כל רגע נתון בהרבצת תורה. סדר יומו העמוס החל באשמורת הבוקר בו טבל והלך לכותל המערבי למסור שיעור בגמרא, הלכה ומוסר (זאת למעלה מעשרים ושש שנים!). לאחר מכן התפלל ותיקן עם נץ החמה. לפני הצהריים העביר שיעור בגמרא בישיבה ולאחר הצהריים מסר שיעור לאברכים בארבעת חלקי ש"ע. לאחר מכן מסר שיעור לרבים בבית"כ "שאל צדקה" בשכונת הבוכרים (כך היה מנהגו במשך כ-40 שנים!). סדר לימודו הסתיים בלימוד קבלה (בישיבת המקובלים 'אמת ושלו' בבית"כ 'אוהל רחל'). הרב מסר שיעור במשניות בליל-שבת במשך שתיים! (למעלה משלושים שנים!). ולאחר תפילת שחרית של שבת מסר שיעור קבוע בהלכה בשבת (בבתי הכנסת 'סלירה' במחנה יהודה) ואחר הצהריים בבית-המדרש מטלון. הקפיד על סדר יום זה בכל עת ובכל עונה. ולמרות סדר יומו העמוס הקפיד להשלים את סדר לימוד יומו האישי (אשר כלל בין השאר ח"י פרקי משנה בכל יום, דף היומי, חוק לישראל ועוד. ביום הזיכרון להוריו ובל"ג בעומר הוסיף את לימוד האידרא רבה ואידרא זוטא וקריאת כל התהלים). שמו יוסף כיוון שנולד ביום השישי של חג הסוכות יום האושפיזין של יוסף הצדיק.

הצטיין במידת הענווה וברח מן המחלוקת. הרבה במעשה הצדקה וחסד בגופו ובממונו. הוא בעצמו אסף כספים וחלקם לעניים הגונים בני תורה שהכיר אישית. סייע בהקמת משפחות רבות, הן בשידוך והן בסיוע כלכלי. השיא עשרות בחורים יתומים. דאג לכל מחסורם ואף ליווה אותם לחופה כאב. השכין "שלו" בית"כ בבתי רבים וגמל חסד של אמת עם נפטרים (בטהרה, הלבשת תכריכים וקבורתם). נפטר בערב שבת קודש, י"ט תשרי ה'תשנ"ג (1992). חי 69 שנים בדיוק! ציונו בהר המנוחות גבעת שאול שבירושלים.

אביו: ר' יעקב ח'י. **בניו:** ר' יעקב ח'י (ראש כולל 'מעלות יוסף') ור' אהרון שמעון. **מרבתי:** ר' יהודה צדקה, ר' משה עדס (דודו) ור' עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **חבריו:** ר' ציון בן אבא שאול. מרן ר' עובדיה יוסף. ר' ציון לוי. **אחיו:** ר' עזרא. ר' יצחק. ר' רפאל. ר' דוד. ר' דניאל. ר' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב' בבית-אגן).

הוא ורבו חכם עזרא עטיה נקשרו בקשרי נפש מופלאים אשר חרגו ממסגרת רגילה של רב ותלמיד, עד שהיה מתבטא אליו: "יוסף! מחמד ליבי! מאור עיניי!!!". וכשהיו מגישים לחכם עזרא כוס תה היה מבקש כוס נוסף ומוזג לתוכו כמחצית מכוסו ומוסרו לשליח ואומר: "זה תיתן לחכם יוסף!".

מפורסם היה ב"פדיון הנפש" אשר ערך לחולים, אשר זכו ומיד לאחר הפדיון חזרו לאיתנם. באחד המקרים מסופר מעשה בילד קטן, שחלה אנושות ל"ע והגיע עד למצב של דכדוכה של נפש (שכיב מרע). אמו, שזכתה לאמונת חכמים הגיעה מיידית לבית רבנו וגוללה את מצבו של בנה, תוך כדי שהיא מבקשת שיערוך לבנה "פדיון נפש". לאחר מכן שמה פעמיה חזרה לבית החולים. הרופא קיבל את פניה בעצב ובידיעה שלצער הרב, בנה נפטר. "לא ייתכן!!!", זעקה האישה, "חכם יוסף עשה לו פדיון נפש ואף שינה את שמו ל'חיים'!!!". היא לא השגיחה בדברי הרופא, ומיד נכנסה לחדר. היא התבוננה בבנה. לא חלפו דקות ארוכות ולפתע פקח את עיניו ואמר לה: "ראיתי זקן בשמיים שאמר לי: 'עכשיו שמך חיים, תחזור למטה!'. הרופא, שראה את הילד החי, החל למלמל בהתפעלות: "בעיני ראיתי אותו נפטר! אין זאת כי אם החזירו לך אותו מהשמיים!". לא אחת העיד עליו רבו חכם עזרא: "הפדיון נפש שלך עושה רושם גדול בשמיים!".

כומי כסף גדולים מאוד היה מחלק לקראת החגים, ובסוף ימיו, כשהיה מאושפז בבית החולים והגיע בנו לבקרו, שאלו: "חילקת כבר את הקצבאות המיועדות לחג?". "לא! לא הספקתי עדיין", ענה בנו, "אם כך, הריני אוסר עליך לשוב ולבקריני עד שתסיים את כל החלוקה!", פקד עליו.

מעולם כמעט ולא אכל מחוץ לביתו. אף הלחם נאפה בתוך הבית, ושחיטת העוף נעשתה על ידי תלמיד חכם אישי שסמך עליו. העיד על עצמו: "מעולם לא קניתי עיתון, אפילו חרדי!!!". כשנשאל מדוע השיב: "מחשש שמא ימצא בו לשון הרע ונמצאתי מסייע ידי עוברי עבירה". כשהגיע לבקר את אחד מתלמידיו שחלה אמר לו הלה: "מחילה! רבנו לא היה צריך לטרוח!!!"- "אולי גם תאמר לי לא להניח תפילין מחמת טרחה?", ענה רבנו והוסיף: "מי שציוני על זה - ציוני גם על זה!!!".

הרבה להשתמש בתלמידיו כדי לקושרם אליו בעבותות אהבה, בפרוס חג הסוכות היה מונע מבניו לבנות את הסוכה באומרו: "עדיף לי שתלמידי יבנוה, כיוון שבכך ירגישו שייכות לרבם ויהיו מקושרים אליי ביותר!!!".

בהושענא רבא שנת ה'תשנ"ב, כשסיים את לימוד האדרא זוטא בתוך סוכתו, אמר לתלמידיו: "מי שמבין את הכתוב באדרא, יודע כמה תענוג לעבור בלילה שכזה לעולם האמת", וה' מילא רצונו ובשנה שלאחר מכן יצאה הלווייתו בליל הושענא רבא, כשאלפים רבים צועדים אחר מיטתו ומלווים אותו בדרכו האחרונה. זכותו תגן על עם ישראל. אמן.

האדמו"ר הרב יעקב יצחק רבינוביץ מפשיסחא זצ"ל המכונה ה'יהודי הקדוש'- נולד בשנת ה'תקכ"ו (1766), בעיר פשדבוז שבפולין. נצר למשפחת רבנים מפוארת אשר יחסם מגיע עד לרבי יצחק הלוי אחיו של רבי דוד הלוי בעל ה"ט"ז. כבר בהיותו ילד נודע כבעל כשרונות עצום ובהיותו רך בימים קיבלו ר' רבי אריה לייב חריף היילפרין ראש ישיבת פשדבוז. לאחר מכן עבר עם חברו ר' ישעיה לליסא, שם למד עוד מספר שנים אצל הגאון ר' דוד טיבלי.

לאחר מכן חזר ללמוד שוב אצל ראש הישיבה הראשון שעבר בינתיים לאפטא. כונה בפי רבותיו **'העילוי מפשדבורז'**. לאחר נישואיו באפטא, גירש חתנו את הזוג מביתו בשל מנהגיו המשונים ובאותם הימים חי רבינו חיי עוני ומחסור. כאשר רבו, ר' אריה לייב חריף התבקש לכהן כרב ואב"ד בעיר סאכטשוב מינה את רבינו לעמוד במקומו בראש הישיבה. מכל פולין באו ללמוד בישיבה מחמת שמו שנישא למרחקים בשל גאוניותו.

לאחר שנפש רבינו נקשרה עם ר' משה לייב מסאסוב, החליט כי יהיה מקומו בין תלמידי הבעש"ט. לאחר מכן פנה לר' אברהם יהושע העשל וחי מספר שנים בהתבודדות ובהסתר כמלמד תינוקות בכפרים ובהשפעת רבי דוד מלעלוב לנסוע אל ה'חוזה מלובלין'. מאחר ושמו ושם רבו המובהק היה זהה, חבריו לא יכלו לקרוא לו בשמו (שכן היה תלמידו המובהק ולמד אצלו כל הזמן) ולכן כינוהו כ'יהודי הקדוש' וכן בשל העובדה כי נזהר ונשמר ממדות רעות עד קצה האחרון ככופר בעבודת כוכבים ואביזרייהו. לאחר מקם הקים חצר בפשיסחא.

ענותן מופלא. דרכו בקודש לחלק כל מה שהיה לו לעניים לצדקה. בעל אהבת ישראל. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. תיקן נפטרים. נפטר ב-י"ט תשרי ה'תקע"ד (1813). חי כ-48 שנים. ציונו בפשיסחא. שימשו אחריו תלמידיו ר' שמחה בונים ור' מנחם מנדל מקוצק ובנו ר' ירחמיאל.

אביו: ר' אשר (שימש כאב"ד ור"מ בפשדבוז). **סבו:** ר' אלחנן (אב"ד גריצא). **אמו:** מרת דכיא. **מרבותיו:** ר' יעקב יצחק הלוי הורוביץ (ה'חוזה מלובלין- שימש כרבו המובהק), ר' אריה לייב חריף היילפרין (בעל 'חידושי מהר"א'), ר' משה לייב מסאסוב, ר' אברהם יהושע העשל (ה'אוהב ישראל' מאפטא) ור' דוד טיבלי. **מתלמידיו:** ר' שמחה בונים מפשיסחא, בנו, ר' ירחמיאל, ר' אשר מלעלוב, ר' יעקב צבי מפוריטוב, ר' מאיר שלום מקאלושין, ר' אבלה מעיר חדש, ר' איתמר מקונסקי-וולה, ר' מנחם מנדל מקוצק, ר' יצחק מוורקא, ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר, ר' ישכר בר מרדושיץ, ר' שלמה לייב מלטנשע, ר' יעקב אריה מרדזימין. **נשותיו:** נישא לשתי אחיות בנות ר' יעקב קאפיל מאפט ששימש כאופה (שם השניה מרת שיינדל פריידיא ממנה נולדו שני בניו הצעירים). **מילדינו:** ר' ירחמיאל מפשיסחא (שימש כאדמו"ר לאחר כשנה ממועד פטירת אביו), ר' נחמיה יחיאל (שימש כאדמו"ר בביכובה), ר' יהושע אשר (שימש כאדמו"ר בזיליחוב ובפאריסוב). **חתניו:** ר' משה בידרמן מלעלוב, ר' שמואל רפאל'ס מלובלין. **מספריו:** **יהודי הקדוש-** על התורה ומועדים וכן חידושים הלכתיים **יכתר היהודי יתורת היהודי יכתבי קודש-** דברי תורתו **ינפלאות היהודי יתפארת היהודי-** סיפורים אודותיו.

אשת רבינו (בזיווג שני) לא נתנה רשות לאף אחד להיכנס אצלו, והחסידיים היו צריכים להיכנס דרך הגגות והחלונות. כמה שנים לאחר שנסתלק הצדיק, נפטרה אשתו. תלמידו הגדול הרב בונם מפשיסחא הספיד אותה ואמר להם: "האם אתם יודעים מהו ערכה הקדושה של אשת הצדיק" כי הרב הקדוש היה במדרגה שכל מי שנכנס אצלו והיה צריך ישועה, התפלל להש"ת שייתן לו זה הצער, ואשתו הצדקת לא הייתה יכולה לסבול כל הייסורים שקיבל עבור אהבת ישראל שלו, לכן לא נתנה רשות שיכנסו אצלו. פעם נכנס אצלו איש של"ע **שלושת בניו היו על ערש דוי, ורבינו קיבל את הדין במקומו של אותו אדם ואכן בניו של אותו האיש התרפאו בדרך פלא ושלושת בניו של רבינו נפטרו לבית-עולמם. וכל זאת בשל קבלת הצער של אותו האיש, לכן אמרה הצדקת, שלא יכולה כבר לראות בצער של הצדיק ולכן מנעה מהאנשים להיכנס אליו.**

אחד ממשמשי רבינו, אשר בראותו את הצדיק יושב בדביקות, הלך והגיש לו כוס תה. חלף זמן מה, והמשמש ראה שכוס התה כבר נתקררה. הלך והבין כוס תה שניה, ואולם, שקדנותו של רבינו הייתה מופלאה, והוא לא השגיח בכוס השנייה, אף היא נתקררה. בפעם השלישית, שאל 'היהודי הקדוש', שהבחין בתנועה כלשהי: "מה היה כאן?". השיב לו המשמש שהוא הכין כוס תה. נענה הצדיק: "תזכה לחיות מאה ועשרים שנה!". ואכן כך הווה, **אותו משמש זכה לחיים ארוכים, מאה ועשרים שנה...**

בימי חורפו היה רבינו מלמד באיזה כפר אצל נגיד אחד. לאחר שנים כאשר הפך רבינו למנהיג עדה, חלה בנו של אותו נגיד במחלת עיניים, ודרש אצל הרופאים אך לא הועילו מאומה. אחר ששמע ש'היהודי הקדוש', שהיה המלמד של הבן, נעשה לרבי גדול, נסע אליו עם בנו כדי לקבל את ברכת קודשו. שם הבן היה משה והתחיל היהודי הקדוש לדבר עמו דברי תורה, ואמר אליו: "משה! אתה שומע?". השיב לו: "הן", אמר היהודי הקדוש: כתיב **'וישמע משה ויטב בעיניו'**, ומיד התחיל הבן לראות בעיניו ונתרפא מחוליו.

הרה"ק ר' יהושע אשר בן רבינו סיפר שסבל מכאבים בשיניו ובא לאביו והניח אביו הקדוש ידו על שיניו, ומאז כל ימי חייו לא ידע מכאב שיניים.

הגאון הרב אלטר מאזוז זצ"ל- נולד בי"א אב ה'תרצ"ב (1932) באי גרבה שבתוניסיה. מאחר והוריו שכלו את ילדיהם בעודם רכים בשנים קראו לו בשם 'אלטר', שפירושו ביידיש הוא 'זקן' והיא סגולה ידועה לאריכות ימים ושנים, ושלא חלילה ייפטר בילדותו, כפי שהתרחש עם אחיו. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. בהיותו נער ניתן היה למצאו בבית-המדרש בשקדנות אין קץ וניכר, כי תורתו היא כל עולמו, וכי הוא מואס בחמודי תבל.

בהיותו כבן עשרים וארבע בשנת ה'תשט"ז (1956) זכה ועלה לארץ ישראל. בהמשך התיישב במושב איתן, שלייד קריית גת, ושימש כרב המושב במקומו של הגאון ר' שושן הכהן (בנו של הגאון רבי כלפון הכהן) שהתבקש לבית-עולמו. **ענוותן. ברח מן הכבוד, וכאשר הציעו לו לעבור לעיר גדולה ומכובדת, ענה בתמימות חן: "מה רע לי כאן במושב?"**

רכש את אמון הציבור והערצתו אליו בהיותו נאה דורש ונאה מקיים בעבודתו הנאמנה והמסורה מעל ומעבר למה שתפקידו מחייב. במשכורתו הצנועה הסתפק ושמח בחלקו, ושירת את הציבור בהתלהבות ושמחה כל הימים ללא חופשות וללא מנוחה. **ביתו היה פתוח לרווחה 'מסביב לשעון', ולא ידע ולא הכיר את המושג 'שעות קבלה' אלא כל שעה הייתה כשרה ומוכשרת לקבל את הזקוקים לעצתו והדרכתו בכל עניין, שמתעורר ולעזור להם בכל יכולתו.** נפטר בתאונת דרכים בי"ט תשרי ה'תשמ"ח (1988). חי כ-56 שנים. ציונו במושב איתן בנגב.

אביו: חכם בן ציון. **אימו:** מרת תרכונה (לבית עשוש). **אישתו:** בת ר' חסאן. **מרבתי:** חכם שאול מקיקץ השלי, חכם שלמה מאזוז (דודו- ראב"ד גרבה). **מתלמידיו:** ר' אשר חדאד. **ילדיו:** ר' ינון, ר' יונתן, ר' עוזיאל, מרת פנינה, מרת גילה. **מספריו:** **יאם לבינה- שו"ת יאם הבנים שמחה יאם למקרא-** על התורה ידרכי אבות- חידושים על התלמוד **יאם הדרך-** כללי הש"ס **יאבות על בנים-** פירוש למסכת אבות **ידרכי אמת-** שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע.

לימים, בעת שכבר עלה לארץ ישראל וחונן את עפרה, באו וביקשוהו לעבור למושב איתן, יהיה להם לקצין ולמורה דרך. ותהה על כך: "והלא אין עימדי תעודת כושר לכהן כרב?!". השיבו לו: "ומה בכך? יעלה לירושלים ויבקש תעודה ממשרדי הרבנות הראשית!".

בתמימותו הרבה נסע לירושלים למשרדי הרבנות הראשית, ראה את השלט 'היכל שלמה' ונכנס לחדרו של הגאון הרב ש.ג, הרב הראשי האשכנזי. הוא נכנס וביקש להיבחן כעת ולקבל תעודת רבנות. הרב הביט אל מראהו וראה, שהיה לבוש בגדים פשוטים, ללא חליפה וכובע רבני ודחה אותו באומרו: "ראה נא, כדי לעשות זאת צריך לקבוע זמן ואחר כך נראה לגבי תעודת רבנות".... יצא מהחדר וראה שלט על הדלת הסמוכה, "הרב עובדיה יוסף, הראשון לציון". נרעש והקיש בדלת, נכנס למרן, סיפר על עברו ושטח בפניו את מבוקשו להיבחן כדי לקבל תעודת רבנות לכהן כרב המושב. שמע מרן את בקשתו והושיבו בחביבות רבה, הוציא מאמתחתו נייר רשמי וכתב עליו תעודה תקפה...

תמה רבינו על מעשה זה ואמר: "הרי כבודו לא יכרני, כיצד יכתוב עבורי תעודה בלי שיבחן את ידיעותי?!". חיך הרשל"צ והצביע על שולחנו ואמר: "הנה ספרו של מר, שו"ת 'אם לבינה'. בימים אלו מתענג אני על חריפות תשובותיו ומתוך ספרו יודע ומכיר את ידיעותיו", ובענוהו אין קץ הוסיף ואמר: "וכי ראוי לי לבחון אדם כמותו?!".

(בגרסה אחרת, מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל הגיע וכששמע את שמו, נזכר בספרו 'אבות על בנים', שבו גילה רבינו טפח מבקיאותו באגדה ובהלכה, והחל לדבר עימו בדברי תורה ומצאו מלא וגדוש וכתב לו תעודת כושר). שב רבינו כשהתעודה בידו והודיע, שיקבל עליו את המשרה בתנאי אחד- שכל ענייני המושב התורניים יהיו נכפפים למרותו. הסכימו לתנאי ורבינו החל לשמש כרב המושב. כל היום ישב ספון בחדרו בהתמדה עד אין קץ, וספריו היו לו לידידיו, כאשר בחדר הסמוך התגורר אביו, רבי בן ציון והיו קולות לימודם נמסכים זה בזה.

בשעות הצהריים הסתובב בין בתי התושבים, עודד וחיזק, יעץ והוכיח, עזר ועשה, הקהיל קהילות ויסד שיעורי תורה והיו בני המושב מעריצים אותו עד לאחת, והוא היה להם לאורים ותומים וכרועה עדרו שימש במסירות נפש ובאהבה וכל דבר נעזרו בו, עד כדי כך שהעידו תושבי המושב: "מעולם לא בירך אדם על ארבעת המינים, עד שהסכים רבינו לכשרותם, ולא תלה אדם את סדיניו בסוכתו, עד שיבוא רבינו ויאשר שהדפנות והסכך נבנו לכתחילה וראויים למצוה!".

מספר בנו ר' ינון: מעבר להשגחה של מור אבי בחג הסוכות, גם לקראת חג פסח היה משגיח. ר' שמואל קדמי החליט להקים מאפיית מצות במושב, אבל הבעיה שכדי למכור צריך השגחה. בסופו של דבר הוא הציע את אבא. ההשגחה שלו כמובן היתה חינם אין כסף, כדרכו. **אדם שמשגיח בחינם לא מגיע לו לפחות מצות?** אבל הוא לא. הזמין מצות שמורות ביחד עם כל הרשימה של בני המושב, כתב את שמו 'אלטר מאזוז', ושילם כרגיל כמו כולם. הם ידעו שאין מה להתווכח אתו, והוא כבר שילם, אז אמרו: "בוא נוסיף לו עוד קילו בחבילה". אבל הוא שם לב, ואמר להם: "או שאני משלם או שאני מחזיר".

פעם אחת הוא היה בדרך מביתו למאפייה, פתאום עוצר לו טרמפ, בא להיכנס לרכב, הוא מסתכל רואה את הנהג, אומר לו: "לא, לא, אני לא יכול לעלות איתך". "מדוע לא?", הקשה הנהג. והרב השיב: "אתה אחד מהעובדים במאפייה, ואם אני עולה איתך, זה כבר שוחד..."

הרב אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל - נולד בשנת ה'שנ"ה (1595). בשחר ילדותו הפליא את כל רואיו ברוחב בינתו, בחריפותו ובבקיאותו. בנערותו כבר יצא שמו לתיילה בקרב הלמדנים. כשהתמנה אביו בשנת ה'שצ"ה (1634) לרב בלובלין ולראש הישיבה שם, רבינו עזר לאביו לנהל את הישיבה שאליה זרמו מאות תלמידים שעתידים להיות גדולי תורה ועמודי הוראה בישראל. איש קדוש וצדיק. מתלמידיו יצאו גדולי רבני הדור. חידודיו הנפלאים קנו להם פרסום רחב. בשנת ה'ת"ד (1643) נפטר אביו ורבינו הוסיף לנהל את הישיבה עם הגאון ר' נפתלי כ"ץ (נכד המהר"ל מפראג). כשנפטר ר' נפתלי, התמנה רבינו גם כאב"ד בלובלין. בשנים ה'ת"ח-ה'ת"ט (1647-1648) ימי רדיפות חמילניצקי האיומות רבינו נסע לעיר הבירה ויגא, וביקש מהנדיבים שיבואו לעזרת אחיהם שנתרוששו אחרי האסונות הנוראים ועזר ככל יכולתו. בשנת ה'תט"ו (1654) נפטר רבה של קראקא (הגאון ר' יום טוב ליפמן הלר זצ"ל בעל 'תוספות יו"ט' זצ"ל) ורבינו התבקש לשמש כרבה של קראקא במקומו. שימש בתפקיד זה עד יומו האחרון. נפטר ב- כ' בתשרי ה'תכ"ד (1663). חי כ-68 שנים. ציונו בקראקא.

אביו: הגאון ר' יעקב (אב"ד ור"מ בבריסק, ליטה ולובלין). **מרבותיו:** אביו, ר' יעקב. **מתלמידיו:** ר' שבתי כהן (הש"ך), ר' גרשון אשכנזי (מחבר שו"ת 'עבודת הגרשוני'), אחיינו ר' הלל הירץ (מח"ס 'בית הלל'), ר' אלעזר בן מניקלשבורג (מחבר 'משנת אלעזר'), ר' יצחק חיות (מחבר 'זרע יצחק' - פירוש על המשנה), ר' שמואל קוידנאוור (בעל 'ברכת הזבח'). **נשותיו:** בת הנגיד ר' משה ר' ליזרש מבריסק (זיווג ראשון - נפטרה בצעירותה), בת ר' יהודה וואהל (זיווג שני). **בניו:** ר' בעריש (גדול בתורה וצדיק וכן היה פרנס הדור, ראש ומנהיג בקראקא, ועשיר מופלג), ר' שאול (אב"ד בריסק וקראקא). **חתניו:** ר' אברהם מהורדונא, ר' נפתלי הירש (אב"ד לובלין), ר' נתן נטע מקראקא (פרנס ומנהיג), ר' פייביל מקראקא (פרנס ומנהיג). **מספריו:** כתב עשרות חיבורים, אך לא פרסם אותם. לאחר פטירתו קובצו דברי תורתו **יחנות התורה** - על פרשיות התורה (לוקטו מתוך יותר ממאתיים ספרים) **יחידושי הלכות על בבא קמא יחידושי תורתו ופסקיו מופיעים בספרי האחרונים** (בספרי הש"ך, חכם צבי, הנודע ביהודה, ר' משולם מאיגרא, חת"ם סופר ועוד).

תכונה רבה ניכרה בביתו הגדול של גביר העיירה. בתו נכנסה זה בברית האירוסין, ועתה הגיע עת דודים. בעוד ימים מספר יחגגו בני העיירה את שמחת כלולותיה עם חתנה, שנבחר בקפידה מתוך שלל ההצעות, שהוגשו ע"י שדכנים מנוסים. **יודעי דבר סיפרו שהגביר הבטיח לבתו סכום עתק כנדוניה, ואף התחייב לזון את הזוג לכל ימי חייו.** השמועות בדבר החתונה שעומדת להיערך, הגבירו את ציפיותם של בני העיירה לקראת החתונה. **דירה מפוארת ייחד הגביר לחתן שהגיע לעיירה מספר ימים לפני החתונה ממקום מגוריו הרחוק.** החתן כמעט לא יצא מפתח חדרו. ארון הספרים שהיה עמוס בספרי קודש נדירים ריתק אותו.

יום השישי של ערב שבת ה'אויפרוף' החל בהכנות קדחתניות של משפחת הגביר ומשרתיו, ובמטבח ביתו של הגביר עמלו המבשלות על הכנת המאכל המרכזי של הקידוש, הלא הוא הקוגל המסורתי. כמנהג אותם ימים, הכינו עובדי המטבח כמות אדירה של בצק שהוכנסה לקערה, או יותר נכון לחבית אדירת מימדים, והניחו את הבצק בשמש החמימה כדי שיתייבש. כעבור זמן מה אמורים היו המומחים לפרוס רצועות דקות וארוכות מן הבצק וכך נוצרו האטריות, שמנה הכינו את הקוגל. אותה שעה הניח החתן על אדן חלון בחדרו את אחד הספרים, שבהם למד, ושאר מלא ריאותיו אוויר צח ובריא תוך כדי עיונו בספר. קריאת העידוד של מנהל המטבח לעבר הפועלים שנשאו את חבית הענק שבה היה הבצק עוררוהו משרעפיו והוא הביט בעניין רב בכמות הבצק הגדולה. אותה שעה התבונן גם תרנגול נמרץ במעשה ולאחר שניות אחדות קיפץ במלא המרץ אל מרכז העיסה, והחל מנקר בה במלא כוחו.

החתן שקע שוב בספרו. והנה, יצאה הכלה מהבית והבחינה בקוגל ובתרנגול, וחמתה בערה בה. **ללא אומר ודברים אחזה בתרנגול...** לאחר מספר דקות נשא שוב החתן את עיניו והבחין בתרנגול מת, המוטל על הארץ. לשאלתו מה אירע לו, השיב אחד מעובדי המטבח, כי הכלה אחראית למעשה זה מאחר והתרנגול ניקר בקוגל. בו ברגע החליט החתן בליבו: **"אינני רוצה להינשא לה!".** ליבו הרגיש ומידותיו הרחומות לא יכלו לשאת את מעשיה. החתן עזב את הספר, לבש את בגדיו העליונים ופנה לעבר ביהמ"ד. באותה השעה לומדים רבים עסקו בתורה, ואיש לא שם לב אליו. **קופת הצדקה, שניצבה על הבימה, הייתה מלאה במטבעות ששולשלו אליה בתפילת שחרית.** החתן התקרב בשקט לעבר הקופה. איש עדיין לא הבחין. הוא פתח את המכסה של הקופה ולפתע השליכה ארצה. הס הושלך בביהמ"ד. לפתע נשמעו קולות מטבעות מתגלגלים על רצפת העץ, ועיני הכול ננעצו בהלך, שהסתתר מאחורי הבימה. **כעבור זמן לא רב מצא את עצמו ה'גנב' מאחורי סורג ובריח.** הגיעה שבת המלכה, והגביר, שהמתין זמן רב לחתנו, שיתלווה אליו, החליט בסוף ללכת לביה"כ לבדו.

מחדרו ראה ה'אסיר' את בני הקהילה הלבושים חגיגית נכנסים לביה"כ. הדי הקולות הגיעו לאוזניו והוא התאמץ להשתתף בתפילת הציבור. החתן עמד בדבקות והתנועע עם קולות שירת 'לכה דודי', שבקעו, כאשר לפתע חש זוג עיניים ננעצות בו. מהעבר השני של הסורגים עמד הגביר, המום ונדהם כולו. מאן דהו הבחין, כי הוא מחפש את חתנו. הלה חיבר מאורע למאורע וסיפר לגביר כי החתן אינו אלא גנב מושחת.

במוצ"ש סולק ה'גנב' מהעיירה בבושת פנים. כאשר הכל מהללים את מזלו של הגביר, ובתו שלא נישאה לגנב פרחח שכזה. החתן שב לבית הוריו הנדהמים, ששמעו מפיו את דבר המעשה, כאשר הוא הסבי, שלא עלה בדעתו לבייש את בת ישראל. לפיכך העמיד פנים כגנב ובלבד שלא להכלים את פניה. חלפו שנים וה'חתן הגנב' התפרסם בעולם היהדות כגאון הרב העשיל מקראקא זצ"ל, רבו של הש"ך, ה'נחלת שבעה' ועוד רבים מגדולי הפוסקים.

האדמו"ר הרב יעקב יוסף (הראשון) מאוסטראה - נולד בשנת ה'תצ"ח (1738) באוסטראה. כונה 'רב ייבי' (ר"ת יעקב יוסף בן יהודה). עוד בילדותו ניכר, כי לגדולות נועד. רבינו זכה להסופף אצל מרן הבעל שם טוב הקדוש צ"ל אשר השאיר עליו רושם גדול למשך כל ימי חייו. שאב את חכמתו ותורתו מאביו. בהמשך אביו שלח אותו ללמוד מפי המגיד ממזריטש והוא התקבל לחבורה הקדושה. בשנת תקכ"ו (1766) לאחר פטירת אביו החל למלא את מקומו. בעל מתק שפתיים. דרשותיו משכו את ההמונים בהן הוא פעל רבות למען תנועת החסידות. אהבת הזולת אצלו היתה מופלאה. **בעל רוח-הקודש**. הצדיק ר' לוי יצחק מברדיצ'ב כינה אותו: "איש אלוקים קדוש יאמר לו". ר' אשר צבי מאוסטראה קרא לו: "איש קדוש מבטן". על חשיבותו ניתן לראות שרבינו התבקש לכתוב הסכמות לספרים 'עץ חיים ופרי עץ חיים', 'כנפי יונה', 'זהר הרקיע' ו'צמח צדיק'. ענוותן מופלא. על מצבתו חרותים רק שמו ותפקידיו בקהילה. ייסד את שושלת חסידות אוסטראה שנמשכה עד מלחמת העולם השנייה. נפטר ב-כ' תשרי ה'תקנ"א (1791). חי כ-53 שנים. ציונו בסלאוויטא. בנו, ר' אליקים גץ מילא את מקומו.

סבא (מצד אביו): ר' משה מברוד. **אביו:** האדמו"ר ר' יהודה לייב (שימש כדרשן ומורה צדק באוסטראה שבאוקראינה). **מרבתינו:** הגאונים אביו, ר' יהודה לייב, **מתלמידינו:** הגאון החסיד ר' אלתר קסטנטינר ר' (נחשב לאחד הפוסקים הגדולים באוקרינה. **בניו:** ר' אליקים גץ (ממלא מקום אביו), ר' פנחס (אדמו"ר באוסטראה), ר' נחמן, ר' יהודה לייב מברדיצ'ב. **חתנו:** ר' אברהם בן ר' צבי מפאולויטש. **מספריו:** **ירב ייבי**- חידושים על התורה, על נ"ג פרקי תהילים, פירושים על הש"ס **יעין משפט**- קבלה ומוסר **ימורא מקדש**- נגד דיבור בבתי הכנסת.

מסופר על אשתו שהיתה מפורסמת ובעלת מדריגה. פעם אחת בעת שטאטאה את הבית לכבוד שבת קודש, עצרה באמצע וענתה קדושה עם המלאכים.

מסופר על אישה אחת שכבר חלפו מספר שנים מנישואיה ועדיין לא נפקדה בזש"ק. בצר לה היא פנתה אל הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ (שהיה מתלמידי הקרובים של הבעל שם טוב, 'אור שבעת הימים' והיה מגדולי צדיקי החסידות) וביקשה ממנו שיברך אותה שתזכה לישועה ותיפקד בבנים. הצדיק מסיבות מסוימות לא הבטיח לה. אולם היא לא התייאשה והמשיכה להפציר בצדיק ולא הפסיקה.

הצדיק ניסה לשכנע אותה שלא תפציר בו אולם היא המשיכה לבקש ולא עזבה את מקום הצדיק. לבסוף אמר לה הצדיק: "**אני מבטיח שלא יהיו לך בנים!**". בפחי נפש עזבה האישה את המקום. במר לה פנתה לרבינו וסיפרה לו מה שאמר לה הרה"ק רבי פינחס. שמע זאת רבינו ואמר לה: "**אני מבטיח לך שתלדי בן זכר בקרוב!**".

מדברי רבינו לא נפל דבר ארצה ועוד באותה השנה נפקדה בזש"ק. בליל 'שולם זוכר' התעלפה האשה ותהי צעקה גדולה. לא חלפו דקות אחדות והאישה התעוררה מעלפונה וביקשה להניק את בנה. כאשר נרגע המצב שאלו אותה: "מה קרה?". היא סיפרה שראתה את עצמה עומדת בבית דין של מעלה והם דנו לגביה. לפתע הגיע לשם הרה"ק ר' פינחס שפירא מקוריץ והוא אמר לבית הדין: "אני אמרתי שלא יתנו לה בן. לכן היא תישאר כאן ונביא לכאן גם את הילד". דבריו התקבלו וכתבו פסק דין, והניחו את הפסק על השולחן.

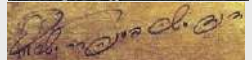
לפתע הגיע יהודי זקן חבוש בספאדיק, כשספר תחת זרועו. הוא שאל אותי למעשי במקום זה. סיפרתי לו מה אירע, ואני הראתי באצבעי כי פסק הדין מונח על השולחן. הזקן נטל את הפסק, קרע אותו ואמר: "איך עורכים פסק דין ללא ידיעתי?". תוך כדי דיבור הוא צעק אלי: "הלא מוטל עליך להניק את הילד. מה את עושה כאן?". באותו הרגע התעוררתי וצעקתי לכם שתתנו לי את הילד להניק.

חיבה מיוחדת נודעת לרבינו למצוות סוכה. הצדיק השתדל מאוד לא לצאת מהסוכה במשך כל ימי החג. אנשים שהתארחו אצל רבינו סיפרו כי מעולם לא נראו זבובים בסוכת רבינו גם בימים בהם החום היה רב כאשר בשאר הסוכות נראו זבובים. כאשר שמע זאת הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ זיע"א, הוא ביקש לראות זאת בעצמו. לפיכך הוא הטריח את עצמו ללכת לסוכת רבינו ולחזות בפלא המדובר. כך ישב שם רבי פינחס כשעתיים עד שלפתע נראה זבוב קטן הולך ויורד ממרומי הסכך. פנה ר' פינחס לרבינו והבעת תמיהה ניכרה על פניו. נענה רבינו ואמר בחיך של פיוס: "ראה נא, איך שמלאכי מרום מטריחים את עצמם להביא זבוב במיוחד לכבודכם, כדי שלא יגרם לכם חלילה עוגמת נפש".

מספר שנים אחר פטירת רבינו פעם פרצה שריפה בעיר אוסטראה. השרפה התפשטה לכל עבר במהירות ואנשים רבים ניסו לכבות את השרפה. לפתע הגיע מושל העיר ופקד שיביאו אליו רב העיר. כאשר הגיע אליו הרב, שאל אותו המושל: "האם אתה הוא רב העיר?". הרב השיב בחיוב. לקח אותו המושל והלך עימו בכל אותם המקומות שאחזה בהם האש באותה השעה. כאשר סיימו להקיף את כל המקומות והשרפה המשיכה ביתר עוז. אמר המושל בזעם: "אתה לא רב. לפני מספר שנים כאשר הרב הקודם (הוא התכוון לרבינו) עדיין היה בחיים, פרצה שריפה גדולה. רב העיר הקיף את כל המקומות בהם אחזה האש, ותיכף שקעה האש ללא כל צורך בכיבוי. ואילו איתך, כלום לא קרה!".

בהלוויית רבינו התרחש מאורע שהתפרסם מאוד. במרכז העיר עמד בית תיפלה. כדי לקבור את הנפטרים היו חייבים לעבור בדרך ליד בית התיפלה של הגויים. בכל פעם שנפטר אדם מישראל, הגויים נהגו לצלצל בפעמוניהם בקול מחריש אוזניים. מעשה זה ציער את המלווים וגרם לביזיון לנפטר. גם כשנפטר רבינו המשיכו הגויים במנהגיהם וצלצלו בפעמוניהם. לפתע כדרך פלא התיישב רבינו על מיטתו וציווה להביא לו ספר מסוים. מיד הובא הספר למקום ורבינו עיין בו לרגע וחזר לשכב. לפתע נשמע קול נפץ אדיר ובית התיפלה קרס על כל הנמצאים שם. במקום נפער בור עמוק עם הלבנים המרוסקות. שנים רבות לאחר מכן עדיין ניתן היה לראות את הבור במקום שהיה שם בית התיפלה שלהם.

האדמו"ר הרב דוד משה פרידמן מצ'ורטקוב זצ"ל - נולד ב-ז' סיון ה'תקפ"ז (1827) - יום טוב שני של חג שבועות). מילדות שקד על לימוד התורה, נודע במידותיו הנעלות, בענוותנותו ובטוב ליבו. אהב כל יהודי ובגיל שבע קיבל על עצמו לא להרע לשום בריה בעולם. אביו אמר עליו עוד בהיותו תינוק, כי בקרבו מקננת נשמה גדולה, שתקרב את לבבות ישראל לאביהם שבשמים וכן מאחר והיה הבן החמישי לאביו אמר עליו, שהוא מכון כנגד סדר קדשים. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרי"א (1850) התיישב בזלוטיפוטוק. בשנת ה'תרכ"ה (1865) עבר לצ'ורטקוב ושם הקים את החסידות והיה אבי חסידות צ'ורטקוב.

ייסד בית מדרש. שקד יומם ולילה על לימוד התורה הקדושה. בלילות ישן כשעתיים בלבד, מיעט באכילה והירבה בתעניות. רבים פנו אליו ונושעו. **בעל רוח-הקודש**. מעולם לא התערב במחלוקת, הרגיש בכאב של כל יהודי. מפורסם כאיש קדוש, שלא שח לעולם שיחה בטלה. תמך כספית בהקמת בית הכנסת של צ'ורטקוב בצפת. סיפר ר' צבי דוד מו"צ ק"ק אסטילע ששמע מפי אשתו של רבינו, שאמרה כי **בעולם העליון תוכל להעיד עליו, שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה**. נפטר ב-כ"א תשרי ה'תרס"ד (1903), ביום הושענא רבא. חי כ-76 שנים.

סבא (מצד אביו): ר' שלום שכנא. **סבא (מצד אימו):** ר' משה אפרתי מברדיטשוב. **אביו:** האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין. **אימו:** מרת שרה. **נשותיו:** מרת פייגא (בת ר' אהרון טברסקי האדמו"ר מצ'רנוביל-זיווג ראשון), מרת לאה רחל (בת אחיו הרה"ק ר' שלום יוסף מסדיגורא). **בניו (מזיווג ראשון):** האדמו"ר ר' ישראל מצ'ורטקוב ור' נחום מרדכי. **מרבותיו:** אביו והאדמו"ר ר' אהרון טברסקי. **מתלמידיו הבולטים:** ר' מאיר אריק, ר' שלום מרדכי שבדרון מברז'אן, ר' מרדכי חיים סלאנים, ר' שמואל וינברג (האדמו"ר מסלונים). **מספריו:** **ידברי דוד - ד"ת ישובת ישראל יתפארת אדם**

לאחר הסתלקותו של האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין זיע"א, הותיר הוא זוג תפילין, שעבר אליו בירושה מאבי סבו, המגיד הקדוש ממזריטש. כל אחד מששת בניו הקדושים חפץ בתפילין הקדושות, אולם נראה, כי ר' דוד משה הצעיר שבחבורה, השתוקק יותר מכולם, לשם כך אף הסכים לוותר על חלקו בשאר הירושה. לאחר דיון החליטו להטיל גורל ולמסור את ההחלטה בידי שמים, בגורל עלה שמו של רבינו.

חלפו שנים, ערב אחד ישב ר' אברהם יעקב מסדיגורא (בנו הבכור של הצדיק מרוז'ין) עם קבוצה מחסידיו, וסיפר על המגיד ממזריטש. ובתוך כך עלה עניין התפילין של המגיד ושעלה בחלקו של אחיו. הוא תיאר כמה השתוקקו כל אחד מהאחים לזכות בתפילין. "העובדה, שאחי ר' דוד משה זכה בהן, הייתה ההוכחה, שהוא הראוי להן מכולם" אמר. והנה הבחינו הנוכחים בחילופי מבטים בין שניים מהיושבים. לפתע קם אחד מהם על רגליו ובקול רועד אמר: "רבי, חברי ואני החלטנו, כי הגיעה השעה לגלות סוד ששמרנו זמן רב, **מעשה שלא ייעשה עשינו, סברנו, שאנו עושים דבר טוב למען רבינו**".

"זמן רב שכליותינו מייסרות אותנו על מעשינו, אך הערב לאחר דברי הרבי על התפילין החלטנו לשים לכך קץ ולבקש מחילה על כך". והנה קם החסיד השני והחל לספר: "יום אחד ישבנו ודיברנו, על כך שרבינו רצה את התפילין של המגיד הקדוש, סברנו, שהיות והוא הבכור, הרי שלו משפט הבכורה וראויות התפילין להיות שלו. באחד הימים התגבנו לחדרו של ר' דוד משה, פתחנו את הבתים של התפילין, בחיל ורעדה הוצאנו את הפרשיות והכנסנו במקומם פרשיות אחרות וכשרות ומהודרות, תפרנו מחדש את הבתים ויצאנו מהבית. רק לאחר מכן קלטנו את חומרת המעשה שעשינו. לא ידענו מה לעשות בפרשיות הקדושות, להחזירן למקומן - חששנו שמא ניתפס, אך גם להביאן לרבי חששנו. עתה כשהחל הרבי לדבר בעניין, ראינו בכך אות משמים, כי עלינו לחשוף את חטאנו ולבקש כפרה". בתוך כך הוציא חברו חבילה מכיס מעילו ובידיים רועדות הניחה על השולחן ליד הרבי.

הסובבים התקשו להאמין, כי שני אברכים יראי שמים מסוגלים היו לבצע מעשה כה חמור. מאידך חשבו כמה מהם - אם ר' דוד משה המשיך להתפלל באותן התפילין ולא חש בהחלפת הפרשיות, ייתכן ויש בכך סימן, שהתפילין של המגיד אינן מגיעות לו. הרבי פתח את החבילה והוציא את הפרשיות, הוא התבונן בהן, ואז עטפן בחרדת קודש במטפחתו, נשק להן והכניסן לכיס הפנימי של מעילו. הרבי ישב אחוז בשרעפים ולפתע אמר: "אבקש מהנוכחים לשמור על סודיות מלאה. בעוד ימים אחדים אצא בעז"ה אל אחי. אם מישהו חפץ להצטרף, הרשות נתונה". בהגיע הרבי מסדיגורא בלוויית חסידיו לצ'ורטקוב, יצא רבינו לקבל את פני אחיו בכבוד ואהבה.

למחרת בבוקר הכניס ר' דוד משה את אחיו לחדר שבו נהג להתכונן לתפילת שחרית טרם כניסתו לביה"מ. על השולחן היו מונחים שלושה זוגות תפילין: רש"י, רבינו תם ושימושא רבא. במרחק מה עמדה שקית התפילין של המגיד. הרבי מסדיגורא עקב אחר מעשי אחיו. רבינו הוציא את התפילין של המגיד מהשקית ואחזן בשתי ידי, עצם עיניו, לאחר כמה שניות פקח את עיניו ונאנח עמוקות, החזירן לשולחן, לקח את התפילין שלו והניחן. תפילת שחרית תמה, ושני האחים שבו לחדר כדי להניח את שני הזוגות הנוספים כמנהגם.

בעודם גוללים את רצועות התפילין, שאל הרבי מסדיגורא על התפילין הקדושות של המגיד. פניו של רבינו עטו ארשת צער וקולו הסגיר שברון לב: "בוקר אחד לפני זמן רב רציתי להניח תפילין כבכל יום, והנה לפתע חשתי, כי דבר מה השתנה ואיננו כתמול שלשום, תמיד כאשר נטלתי בידי את התפילין הקדושות של המגיד, הייתי חש רטט קדושה, אך באותה פעם לא רעדתי. נדמה היה, כאילו הקדושה הסתלקה מהתפילין. ברור שהחיסרון בי, כנראה שנשלתתי בחטאי, ושוב איני ראוי להניח את התפילין של המגיד".

"מאותו יום אני מפשפש במעשי בכל יום ומשתוקק לדעת במה חטאתי, וכיצד אוכל לתקן זאת, בכל בוקר אני נוטל בידי את התפילין כשליבי שבור. אולי יכול אתה, אחי היקר, לתת לי עצה או תיקון". הרבי מסדיגורא היה נרגש מאוד. "אחי האהוב, יודע אני כי לחינם חושד אתה בעצמך, ובטוחני, כי אין אדם הראוי ממך להניחן, ואכן בשל כך הגעתי לכאן". או אז גילה לאחיו את המעשה לפרטיו, כיצד פרשיות התפילין של המגיד הוחלפו. הוא סיפר על חרטתם של החסידים, וכאשר הוציא מכיסו את הפרשיות היקרות הוסיף: "בעצמי הגהתי את הפרשיות והן שלמות כפי שהיו. הכנס אותן שוב לתוך הבתים, ואני בטוח שאותם רגשות נעלים ישובו אליך כבראשונה". את שמחתו של ר' דוד משה אין צורך לתאר, זו הייתה שמחה כפולה על שובן של התפילין ועל ביטול תחושת האשם, שייסרה אותו.

הצדיק הנסתר רבי משה יעקב הכהן רביקוב זצ"ל הידוע בכינוי ה'סנדלר הקדוש' נולד בייז'ורי שבפלך גרודנה שבליטא (כיום בלארוס) בשנת ה'תרל"ג (1873) כאשר אביו היה כבן שבעים. בשנת ה'תרע"ג (1913) עלה לארץ ישראל. עבר ליפו ופתח שם סנדלריה. התגורר ברח' שבזי בת"א בבית דל. טרם יצא לעבודתו היה לומד שבע שעות רצופות. כמו כן לא התקין חשמל בסנדלריה כדי שמיד עם חשיכה ישוב לתורה.

בצעירותו, נהג מידי יום חמישי לצאת למאפיות שבאזור לאסוף חלות וחלקם בבתי יתומים ואלמנות, כששאלו אותו: "מהיכן יודע הוא אלו משפחות זקוקות לעזרה?", היה משיב בחיך: "אני יודע". את כספו חילק בסתר לנזקקים. **מראשי ה-ל"ו צדיקים שבדור. בעל רוח-הקודש. לאחר שהתפרסם רבים נהרו אליו כדי לקבל את ברכתו בענייני רפואה, שידוכים, פרנסה, פרי בטן וכו' ונושעו. סיפורי נסים רבים ומופלאים נקשרו לצדיק. סגולותיו היו בתכלית הפשטות: קריאת תהלים, מרשמים ידועים בבית-המרקחת וכו'.**

מצעירותו ועד לזקנותו היו כל הנהגותיו בתכלית הפשטות. ענותן בצורה מופלאה. גאון בנגלה ובנסתר. למדן מופלג. ירא שמים. מסופר שלמד עם אליהו הנביא. ביום פטירתו ביקש מבנו לקרוא עימו פרק קמ"ו שבתהלים מלה במלה. כשהגיעו לפסוק: "תצא רוחו ישב לאדמתו (תהלים קמ"ד)" הבין בנו למה ירמזו הפסוקים וברח מביתו. לאחר מכן ביקש הצדיק מעובר אורח שיקרא עימו את הפרק ולאחר מכן החזיר את נשמתו לבורא. נפטר בשמחת תורה - כ"ב בתשרי ה'תשכ"ז (1966). חי כ-93 שנים. ציונו בבית-החיים שומרי שבת בבני-ברק בסמוך לציונו של ה'חזון אי"ש'.

אביו: ר' יוסף (שימש כחייט ובכך הסתיר את תורתו). **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת רבקה לאה. **ילדיו:** ר' יוסף, מרת רחל, מרת זרבה ומרת רוחמה. **מרבותיו:** אביו, ר' יוסף (אביו האריך ימים עד גיל 98). המקובל ר' שלמה אלישיב (מח"ס ה'לשם שבו ואחלמה').

מספריו: ליקוטי רבי משה יעקב על התורה - דברי התורה שקובצו מדברי הצדיק שנהג לאמרם בסעודה שלישית בביה"כ בישיבת היכל התלמוד.

ערב מבצע סיני צפה את המלחמה והודיע על כך למקורביו, והוסיף כי 'היהודים ינצחו'. לפני פטירתו הותיר בקבוק יין סגור והורה לפותחו רק לאחר הניצחון על גמאל עבדול נאצר ש"י. חצי שנה לאחר פטירתו נערכה מלחמת ששת הימים, שבה נוכחו לראות כולם את חסדי הבורא ואת הניצחון הגדול על ארצות ערב ולאחריה נפתח בקבוק היין, כפי שציווה בעת פטירתו. אותו יין שלגימה ממנו נחשבה לסגולה ורבים שזכו לראות ישועות.

רבים נושעו באמצעות הרב. סיפר יהודי אחד, כיצד נושע באמצעות רבינו מספר פעמים ועל העובדה שהרב היה בעל רוח-הקודש: "כשעלינו לארץ, הייתה באותו זמן תקופת ה'צנע' בה אנשים קיבלו תלושים ובאמצעותם רכשו מזון. אבי, רכש מסעדה לפרנסתו בשערי בית-הרפואה בלינסון (הקיוסק קיים עד היום). המסעדה סיפקה מזון לפועלים שעבדו בקרבת מקום, למחרת הגיעה מפקחת ממשד המסחר והתעשייה ושאלה את אבי: 'מה מעשיך במסעדה?' - 'מה פירוש מה מעשיי כאן? קניתי את המקום' ותמה לפשר השאלה. אך המפקחת המשיכה: 'איך קנית מקום השייך למשרד המסחר והתעשייה ולחברת סולל בונה?'. ובמקום הוציאה צו סגירה למקום."

"עיניו של אבי חשכו, שכן כל הכסף אשר חסך ירד לטמיון, והגיע הביתה בעיניים דומעות מבכי. בעודו עומד מחוץ לפתח הבית הבחינה בו השכנה גב' חייקין, אשר הייתה בעלת פרדס. היא התעניינה לפשר הדבר, ואבי שטח בפניה את כל הסיפור, על החנות אשר רכש, ועל המפקחת ממשד המסחר והתעשייה שסגרה לו את המקום. השכנה בתמימותה השיבה: 'תן לי חמש לירות, ואני אסע לצדיק שלי בתל אביב ואבקש את ברכתו, את העודף מהנסיעות אחזיר לך', אבא נתן לה את מבוקשה, והיא מיד נסעה לצדיק. כעבור מספר שעות היא חזרה ואמרה, שאין לו מה לדאוג שכן כך אמר הצדיק."

דברים אלו לא הרגיעו את אבי, שכן לא ידע מהיכן תגיע הישועה. אולם למחרת עם בוקר הגיעה המפקחת ממשד המסחר והתעשייה ואמרה לאבא: 'כל הלילה אני מחפשת אותך להתנצל על עוגמת הנפש, אשר גרמתי לך' ונקבה בשעה המדויקת שבה נזרקה במוחה המחשבה על מה שהיא עוללה לאב המפורנס את משפחתו ואב לילדים רכים, ולא זו בלבד, אלא אף נפסק לו פיצוי לקבל מנות יתר של סוכר תה ושאר מצרכי מזון אשר היה זכאי לקבל. בדקו ומצאו, כי השעה בה התהפך לב המפקחת היתה השעה המדויקת אשר השכנה הזכירה את הבעיה אצל ה'סנדלר'.

"הסיפור לא נגמר בזה, המקום סבל מפריצות, שהיו לגל גנבות גואה, הנזק והפחד היו עצומים, וכל בוקר היה אבא פותח את המסעדה ומגלה עוד פריצה מהערב, נזקים שהסבו לו עגמת נפש רבה וטרדות נפש עצומות, החלטתי, שאני הולך לבקש את ברכת ה'סנדלר' אולם מכיוון שלא חשתי בטוב, העליתי בכתב את פרטי המעשה, את המכתב תפרתי בחוטים ושלחתי עם חבר, הלה נסע ל"סנדלר" והעביר את שליחותי ובקשתי."

"משחזר הלה, שאלתי: "נו, מה היה אצל ה'סנדלר'?" סיפר הלה, כי הצדיק בירך אותנו לישועה. שאלתי: 'האם הוא ראה את המכתב?' - 'לא'. עברו מספר חודשים והזדמן לי לבוא בעצמי אל ה'סנדלר', לפליאתי אני רואה, כי המעטפה שלי עדיין סגורה עם התפירה, והוא משתמש בה כדף כתיבה מצידה האחורי. שאלתי: 'מה טיבו של מכתב זה אשר הינו כותב עלי?' והצדיק עונה לי בבטחה: 'הרי כבר הסתדר העניין אשר כתבת לי, הלא כן? אם כן מהן טענותיך?' הייתי המום, והבטתי על עצמי, כיצד ייתכן ו'הסנדלר' ידע מה שכתוב במכתב, למרות שהוא נשאר סגור בתפירה הרמטית, וכיצד קרא הוא את מחשבותי וענה לי בדיוק מה שעלה בליבי אז?"

הרב יעקב יוסף כ"ץ הידוע כרבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל - נולד בשנת ה'ת"ע (1705). בן למשפחת המקובלים ר' שמשון מאוסטרופולי זצ"ל, ר' יוסף כ"ץ זצ"ל (מח"ס 'יסוד יוסף'), ולמשפחת ר' יו"ט ליפמאן הלר (מח"ס 'תוספות יום טוב'). בתחילת דרכו התנגד לבעש"ט אולם כאשר הבעש"ט הקדוש הגיע לעיר שארגרוד בה שימש רבינו כאב"ד, משך הצדיק את רבינו והוא הפך לתלמידו המובהק (ישנן גרסאות שונות כיצד הבעש"ט הקדוש משך את רבינו להיות חסיד). הלמדנות והקבלה ציינו את דרכו והשפיעו עליו השפעה מכרעת. דיין בשארגרוד שבפודוליה (דרום פולין). **לאחר הפיכתו לחסיד גורש ממשרתו על ידי בני עירו המתנגדים**. שימש כאב בית הדין בראשקוב, נימירוב ופולנאה. במשך שש שנים רצופות, צם במשך כל ימות השבוע ואכל רק בשבתות. כל זאת במטרה לכפר על עוונות ולזכות בעולם הבא. הנהגותיו מופלאות לאין ערוך. בכל היום היה מעוטף בטלית ותפילין ולא פסק מלימוד. למד לא פחות מ-7 דפי גמרא בכל יום, וקם בחצות הלילה להגות בתורה. הרבה להתענות. במשך שש שנים רצופות צם במשך היום ואכל בלילה ושבוע אחד בכל חודש ערך תענית הפסקה (ממוצ"ש קודש עד לקידוש שבת של השבוע שלאחר מכן).

גאון בנגלה ובנסתר. מסופר כי הגאון מוילנה גזר להחרים את הספר 'תולדות יוסף' וגם ה'נודע ביהודה' ביקש לשרוף את הספרים. אולם רבינו בא בחלום לתלמידו ר' יעקב שמשון משפיטיווקא וביקש ממנו לנסוע לפראג. ר' יעקב שמשון התחפש לעני והקשה על ה'נודע ביהודה' בעת שיעורו ובסוף סיפר שהוא הצעיר שבתלמידי רבינו. הדבר גרם שה'נודע ביהודה' חזר בו ונישק את הספר. ר' דב בער המגיד ממזריטש אמר כי רבינו זכה לגילוי אליהו הנביא והשיג מדרגות גבוהות ור' פינחס שפירא מקוריץ טען כי תורתו של רבינו היא מן השמיים. נפטר בפולנאה ב-כ"ד תשרי ה'תקמ"ב (1782). חי כ-77 שנים. ציונו בפולנאה.

מרבתינו: ר' ישראל בעל שם טוב הקדוש, ר' דב בער (המגיד ממזריטש). **מתלמידינו:** ר' יעקב שמשון משפיטיווקא. **מספריו:** **יתולדות יעקב יוסף** - תורת הבעש"ט ואידיאולוגיה החסידיית. **יבן פורת יוסף יצפנת פענח** - פירושים **יכתונת פסים**. (בשמות כל ספריו מופיע ברמז שם יוסף).

כיצד הרב יעקב יוסף מפולנאה התקרב ונעשה לתלמידו המובהק של הבעל שם-טוב הוא מופלא ביותר, ידוע כי רבינו התנגד לחסידות. פעם אחד, אחד מתלמידי המובהקים ביקש ממנו לבוא לחתונתו, והיות ותלמיד זה היה חביב מאוד בעיני הרב, הסכים הרב לבוא. החתונה נערכה במזבז', עיירתו של הבעש"ט הקדוש, והוא התנה עם תלמידו שלא יגשו לבעש"ט. בהגיעם סמוך לעיירה, הם שכנו באכסניה. ואז ראה הרב כי אב התלמיד החל מתלחש וכי את החתונה יערוך לא פחות מהבעש"ט היות ואביה של הכלה הנו תלמיד של הבעש"ט. החל הרב לרגוז על כך ועל ביטול התורה במשך זמן הנסיעה ולא אבה ללכת עימם. לאחר מכן התרכך היות ואף תלמידי חכמים היו מבטלים את תורתם על-מנת לשמח חתן-וכלה. בהגיעו למזבז' שאל היכן תערך החתונה, ואז נודע לו כי בביתו של הבעש"ט. הוא החליט לגשת שם ולהוכיח לכולם כי חס-וחלילה הבעש"ט אינו צדיק כפי שכולם חושבים. והנה, הגיע לבית ונדחק שם בין האנשים הרבים, והיות ולא הכירוהו, לא התייחסו אליו.

והנה, הוא שומע את הבעש"ט אומר: "אתם אנשי פולנאה, אומנם הרב יעקב יוסף הוא גדול בתורה. אולם השנה עברו עליו שני מקרים. המקרה הראשון, בערב פסח, היות ואשתו ניקתה לפסח, עלה הוא לעליית הגג ללמוד תורה, והנה הוא חש בצמא. ורואה דרך החלון את שואב המים עובר שם. קרה לו, אולם שואב המים עשה עצמו כאינו שומע. אז ירד הרב למטה וצעק עליו: "אני מרא דאתרא ואתה לא שומע לי?" למרות היותו כמרא דאתרא לא נכון עשה, משום ששואב המים הנו אחד מ-ל"ו הצדיקים ומיהר עם המים שלנו לצורך אפיית מצה". הרב שומע ומשתומם, אולם אומר לעצמו: "אולי שואב המים סיפר זאת".

והנה, ממשיך הבעש"ט ואומר: "עוד מקרה שעבר הרב, ויהי בערב תשעה באב, **בעודו בוכה על חורבן הבית, חש הרב בחלישות נוראה וחש שעומד להתעלף**. ניגש אליו אחד מתלמידי והגיש לו תפוח באומרו שמדובר בפיקוח נפש. הרב בירך **"בוא פרי העץ"** ואז אמר לעצמו, הפחות שבפחותים צם, ואני לא? והרי אני צם משבת לשבת (באותו זמן היו נוהגים להתענות בסיגופים ובתעניות ממוצאי-שבת ועד כניסת השבת לאחר מכן רצוף לצורך תיקונים) ולא אכל את התפוח.

ומרוב צער על כך נרדם, והנה, בחלומו הוא רואה שהוא מסתובב בעיירה ומולו עומד גן יפיפה, בעל עצי פרי. הרב השתומם שהרי הוא גר שם ומעולם לא ראה גן זה. מה עשה? החליט לחפש את השומר ולשאלו: "של מי הגן הזה?" בראותו את השומר, ניגש אליו והציג את השאלה. השומר ענה לתדהמתו כי הגן שייך לרב מפולנאה. התפלא הרב ואמר: "אני הרב, ואין לי אוכל אפילו די מחסור, מהיכן יהיה לי גן זה?" ואז השומר ענה לו: **"כל זה נוצר מהברכה לבטלה של הרב"**. הרב באותו רגע הקיץ והבין כי מדובר בחלום אמיתי. מיד ניגש לספר התהלים אולם נזכר כי מדובר בתשעה באב. לאחר חצות לילה החל קורא בדמעות שלישי את ספר ראשון מהתהלים ונרדם. והנה בחלומו אמרו לו כי **העלים הקטנים שהיו על כל העצים נפלו**, מעוצמת קריאת ספר ראשון מהתהלים, ואז הרב התעורר.

מיד החל לקרוא את הספר השני מהתהלים בבכיות ונרדם, והנה מודיעים לו כי כבר **נפלו כל הפירות** ואז הרב התעורר. מיד החל לקרוא את הספר השלישי מהתהלים בזעקות רמות ונרדם, והנה מודיעים לו כי כבר **נפלו כל הפרחים מהעצים** והוא התעורר. מיד הוא החל לקרוא את הספר הרביעי מהתהלים בעצבות ובבכיות ונרדם, והנה מודיעים לו כי כבר **נפלו כל הענפים מהעצים** והוא התעורר. מיד הוא החל לקרוא את הספר החמישי בזעקות שבר של ממש ונרדם, והנה בחלומו מודיעים לו כי כבר **נפלו כל הגזעים**.

"ובכן, אנשי פולנאה" המשיך הבעש"ט, "אומנם יש לכם רב גדול, אבל הרב לא הצליח לעקור לגמרי את הגזעים והם רק נפלו, ובכדי לעקור את הגזעים הרב שלכם הוא חייב לבוא אליי". ורבינו מקשיב ולא מאמין למשמע אוזניו, כל מה שציין בדיוק ארע לו ולא החסיר מאומה, והוא ניגש לבעש"ט הקדוש ועיניו זולגות דמעות ואומר: "הרב, באוזננו שמענו והיינו כחולמים" וקיבל את הבעש"ט כרבו המובהק.

הצדיק הרב יהודה מועלים זצ"ל - נולד בשבט ה'תרפ"א (1920). התייתם מאביו, כשהיה בן חודשיים ימים בלבד! מגיל צעיר שקד על התורה הקדושה בישיבת 'פורת-יוסף'. מונה בגיל 24 לשמש כחזן ורב בביה"כ טוויג בשכונת "מקור ברוך" בירושלים. מגיל 28 שימש כר"מ ומראשי ישיבת פורת-יוסף בה שימש עד יומו האחרון. מגדולי הדור. **גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלג.** לא הסכים ללבוש מעיל ארוך כיאה למעמדו הרוחני, עד שהכריחוהו בכך, ונעתר, משום חשש לביזיון התורה ולומדיה.

קירב לתורה רבים. התנהל בפשטות מופלאה. סירב לקבל עוזרים ומשמשים. מסר את נפשו למען התורה הקדושה ותלמידיו. דייקן. בכל ימות השנה היה מגיע לישיבה ללמד ברגליו ולא ברכב. תפילותיו לא שבו ריקם. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. מן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל היה רגיל לשלוח אליו אנשים אחרים בכדי שרבי יהודה יעשה עבורם פדיון נפש ויברכם. הרביץ תורה למעלה מ-60 שנים. סלד מן הכבוד כבורח מן האש. נפטר ב-כ"ד תשרי ה'תשע"א (2011) בשעת המנחה של שבת בראשית. ציונו בהר המנוחות בסמוך לציונו של החיד"א זצ"ל. חי כ-90 שנים.

סבו: רבי יהושע שרעבני. **מרבותיו:** הרה"ג עזרא עטיה. **חברותא:** מן הרה"ג עובדיה יוסף, הרה"ג בן ציון אבא שאול, הרה"ג מרדכי רביבו והרה"ג המקובל ר' יצחק כדורי. **מתלמידיו:** המקובלים הגאונים חכם מנצור בן שמעון, הרה"ג יוסף עדס, הרה"ג יעקב יוסף, הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א ועוד רבים.

לא אחר חופשת החגים של סוכות, נכנס הרב בתחילת "זמן חורף" למסור את שיעורו, הביט הוא בתלמידו הרב רועי כהן ואמר לו: "**החורף הזה אתה מתחתן**", ואכן, אותו תלמיד בא בקשרי נישואין בחודש טבת, והתחתן ביום א' ניסן.

○ יפר הרב יעקב ששון על כוחו של הפדיון, שהרב עשה: פעם אחת, נכנסה אשה לביתו של מן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, לפני קרוב לחמישים שנה, ובכתה בפניו, שלא זכתה לזרע של קיימא, כי תמיד היא מפילה את פרי בטנה. מן הביט בה ואמר: "**לכי לחכם יהודה מועלים, שגר ברחוב יונה, הוא יעשה לך פדיון נפש, והוא יכול לעזור לך**". מיד הלכה האשה לרב, והוא עשה לה פדיון נפש וברכה, שתזכה לזרע של קיימא, וזכתה אחר כך לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

על הנהגותיו המופלאות, כיצד סירב להינות ולא הטריח את הזולת: סיפר על עצמו, כי מאז שנשא את אשתו הרבנית שתחיה, לפני כשבעים שנה, ועד היום, כשרצה לשתות כוס קפה, מעולם לא הכין רק לעצמו, אלא תמיד הכין גם לאשתו. הקשה נכדו: "ומה יקרה, אם סבתא לא תרצה?" ענה לו: "אני את שלי עשיתי".

○ יוצא בזה סיפר המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א: "פעם אחת הגיע הרב בשעת לילה מאוחרת לביתו, הדלת הייתה נעולה, ובכיסו לא היה המפתח. מאחר ולא רצה להפריע את מנוחת אשתו, לא נקש על הדלת, אלא נותר מחוץ לבית במשך כל הלילה".

○ יפר הרב יעקב יוסף זצ"ל על מעשה החסד של הרב: לפני זמן לא רב הגיע הרב לתחנת "מגן דוד אדום" במטרה לקבל טיפול רפואי. כשהגיע הרב ברגליו (ולא בסיוע רכב) הזדעזע בעל התחנה, בראותו את הרב הישיש, ומיד חש לטפל בו. הרב פנה אליו ואמר: "**לא בי תטפל, כי אם באדם שליוויתי הנה!**". בעל התחנה העיד, כי הרב ליווה בעצמו את אחד מעניי העיר, שהיה מחוסר דיוק, המוכר לתחנה, והדבר היה לפלא, איך הרב ברוב חמלתו חס על האדם וחשש לבריאותו והוליך אותו ברגליו לתחנה, כדי שיקבל טיפול רפואי הולם, על אף גילו המבוגר והמאמץ הגופני הנדרש ממנו בליווי זה. המתין הרב, עד שיקבל את הטיפול הרפואי, ולאחר מכן החזירו במונית לביתו.

א אחד מתלמידי הרב סיפר: "במשך תקופה ארוכה התקשיתי למצוא את זיווגי. באחד הימים נפגשתי עם בחורה, ונראה היה לי, כי ישנה התאמה בינינו, ונוכל לבנות בית נאמן בישראל. אולם למגינת לבי, הבחורה סירבה להמשיך להיפגש, מכיוון שעבדתי לפרנסתי במשך כל היום, ואילו היא ביקשה תלמיד ישיבה, שילמד חצי יום. סיפרתי זאת בצער לרב. בו במקום חייג הצדיק לבחורה ואמר לה: "**מדבר יהודה מועלים! אני ערב עבור הבחור, שילמד חצי יום**". הרב לא הסתפק בכך, אלא נטל את קולמוסו וכתב מכתב חם עבורי, ואת התחייבותו האישית, שאלמד חצי יום". הוסיף הבחור בהתרגשות, "היכן ניתן למצוא רב שכזה, שישפיל את עצמו כדי לעזור לתלמידו?!".

מ ספר ימים לפני פטירתו הזמין אבי הבן את הרב לברית מילה של בנו, הסכים הרב, למרות שמדובר היה על חשבון מנוחת הצהריים שלו. התפלא אבי הבן, והבין, שהרב סבור שהוא יישב סנדק. כדי שלא תיגרם אי נעימות, הודיע אבי הבן לרב שאין בכוונתו לכבדו בסנדקאות. אמר הרב לסובבים אותו: "**מאחר שאינני הסנדק עדיף לי לנוח ולאגור כוחות להמשך היום מאשר ללכת לברית. אבל, בכל זאת אלך. ואם תשאלו מדוע, כדי שלא יחשבו המזמינים, שנעלבתי שלא כיבדונו בסנדקות, ויהיה להם חוסר נעימות מכך**".

על ענוותנותו המופלאה, ניתן ללמוד מן הסיפור שלפנינו: לפני כעשרים שנה ביקשו ממנו ראשי הישיבה דאז שילבש פראק כראוי לר"מ בישיבה, אך הרב סירב בכל בתוקף. לקחו את המידות שלו והוציאו לו מהארון את כל החליפות והשאירו לו רק פראק. כשבא בבוקר ללבוש חליפה ראה שיש רק ארון. מיד לקח מספריים וגזר מהארון. כשהגיע לישיבה, ראו זאת הרבנים ואמרו לו שאין מה לעשות, הוא חייב ללבוש פראק. אמר להם: "אני אעשה הסכם, קודם כל זה לא יהיה פראק, אלא מעיל ארוך. ודבר שני, אתם טענתם, שזה בגדי עבודה. אני אלבש רק בישיבה ומחוצה לה אמשיך בבגדים קצרים". וכך היה, כשהיה הולך להתפלל בבוקר שחרית, היה לובש קצר וכשיוצא לישיבה יוצא עם ארון. גם בצהריים אחרי הישיבה לא היה הולך בבגד ארוך, אלא קודם כל מחליף את החליפה.

הצדיק הרב יהודה מועלים זצ"ל - נולד בשבט ה'תרפ"א (1920). התייתם מאביו, כשהיה בן חודשיים ימים בלבד! מגיל צעיר שקד על התורה הקדושה בישיבת 'פורת-יוסף'. מונה בגיל 24 לשמש כחזן ורב בביה"כ טוויג בשכונת "מקור ברוך" בירושלים. מגיל 28 שימש כר"מ ומראשי ישיבת פורת-יוסף בה שימש עד יומו האחרון. מגדולי הדור. **גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלג.** לא הסכים ללבוש מעיל ארוך כיאה למעמדו הרוחני, עד שהכריחוהו בכך, ונעתר, משום חשש לביזיון התורה ולומדיה.

קירב לתורה רבים. התנהל בפשטות מופלאה. סירב לקבל עוזרים ומשמשים. מסר את נפשו למען התורה הקדושה ותלמידיו. דייקן. בכל ימות השנה היה מגיע לישיבה ללמד ברגליו ולא ברכב. תפילותיו לא שבו ריקם. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. מן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל היה רגיל לשלוח אליו אנשים אחרים בכדי שרבי יהודה יעשה עבורם פדיון נפש ויברכם. הרביץ תורה למעלה מ-60 שנים. סלד מן הכבוד כבורח מן האש. נפטר ב-כ"ד תשרי ה'תשע"א (2011) בשעת המנחה של שבת בראשית. ציונו בהר המנוחות בסמוך לציונו של החיד"א זצ"ל. חי כ-90 שנים.

סבו: רבי יהושע שרעבני. **מרבותיו:** הרה"ג עזרא עטיה. **חברותא:** מן הרה"ג עובדיה יוסף, הרה"ג בן ציון אבא שאול, הרה"ג מרדכי רביבו והרה"ג המקובל ר' יצחק כדורי. **מתלמידיו:** המקובלים הגאונים חכם מנצור בן שמעון, הרה"ג יוסף עדס, הרה"ג יעקב יוסף, הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א ועוד רבים.

יפר הרב ניסים בן פורת הי"ו על התמדתו המופלאה של הרב בכל מקום ובכל מצב: "לפני עשר שנים אושפז הרב בביה"ח 'הר הצופים' בעקבות שבר ברגלו. מופלאה היה לראות את הרב שוקד על לימודו למרות הכאב שאחזו. הייתי מגיע אל הרב בשעות אחה"צ ללמוד עם הרב 'משנה ברורה'. אי אפשר היה לתאר את בקיאותו. **כל הספר שגור על לשונו מילה במילה.** באחד מימי שישי בתום הלימוד נפרדתי מהרב תוך קביעה שבעז"ה ביום ראשון נמשיך את לימודנו. **כאשר חזרתי לביה"ח גיליתי לתדהמתי כי הרב סיים את כל הספר, וזאת לאחר שביום שישי היינו באמצע הספר."**

מדהים היה לראות כיצד הרב מתנתק מהמתרחש סביבו, וכולו נמצא רק בתורה. באחד הימים, מצאתי את הרב לומד בלובי של המחלקה. מכשיר הטלוויזיה דלק כאשר מסביבו היו עשרות אנשים צופים במשחק כדור-רגל. במרכז הלובי, הייתה קבוצת בני-מיעוטים משחקים דמקה בקול רם. **ואילו הרב, שקוע כל כולו בתורה הקדושה ולומד 'משנה ברורה'. משל נמצא הוא בתוככי הישיבה.**

באחד הימים פנה אחד הפרופסורים לרב ושאל: "תגיד לי! מי זה שבא כל יום ללמוד איתך, בן או נכד?".

השיב לו הרב: **"זה תלמידי לשעבר, הוא בכלל לא קרוב משפחה"**. ניכר היה בפני הרופא – שהוא מנסה להסתיר את תדהמתו הרבה. "מה, כך התלמידים מכבדים אצלכם את הרבנים?! אצלנו באוניברסיטה אין בכלל כבוד למרצים, **חבל שאני לא למדתי בישיבה"**. ראה הרב, כי הוכשרה השעה ולבו נפתח ליהדות, דיבר על ליבו על חשיבות הנחת התפילין, ואכן לא ניתן היה להאמין, הפרופסור החל להניח תפילין מידי יום ביומו. ואין הוא היחיד, הרב שהיה בעל מתק שפתיים שכנע בדרכי נועם עוד מספר אנשים להניח תפילין מידי יום. בנוסף, ביזמת הרב, **מאז אשפוזו החלו להתקיים תפילות מנחה וערבית בבית הכנסת של בית החולים.**

מידי שבת בשבתו היה מגיע בשעות הבוקר לביה"כ טוויג שבשכונת "מקור ברוך" שבירושלים לשמש כחזן, ושוב היה חוזר לפני צאת השבת כדי למסור את דרשתו הקבועה. מעולם לא החסיר ולא איחר לדרשתו. לא משנה מה היה מזג האוויר בחוץ: חמסין, גשום ואפילו כאשר השלג נערם ברחובות. **באחת השבתות הגיע הרב באיחור של פחות מחמש דקות לדרשתו.** לפתע קם אחד מהמתפללים והחל לצעוק על הרב לעיני כל מתפללי בית הכנסת: **"מה זה אתה מאחר? בשביל מה אנחנו משלמים לך?"**

הרב לא הגיב במאומה לדבריו, צעד כדרכו בענווה יתירה אל מקומו ונשא את דרשתו. לאחר התפילה הרגיש הלה, כי הגזים בתגובתו ופגע ברב ולפיכך בא לבקש את סליחתו, מה הופתע לשמוע את הצדיק אומר: **"אין צורך בבקשת סליחה, אני בכלל לא שמתי לבי לדברים"**. רק נציין כעובדה כי "המשכורת" השנתית של הרב באותם הימים הייתה אלף ש"ח בלבד!! המשכורת כללה את התפילות עבור ימים נוראים, חגים ומועדים, תקיעת שופר ושיעורי תורה לרוב. **הרב למעשה היה מגיע אך ורק לשם שמיים.**

הרב רגיל היה להעלות על הכתב את חידושי הנפלאים והעמוקים בגמרא, אך לאחר מכן היה גונזם, כדי שלא יחשיבוהו כגאון ושלא ייכשל ח"ו בגאווה. חלק מהגיליונות מסר רבנו לתלמידו, הלה אספם וניתן היה לאגוד מהם ספר עב כרס. אולם, מאחר שהרב הזהירו שלא יפרסם בשום פנים ואופן את חידושיו, ונמנע מכך. באחד מן הימים גילה הרב כי לנכדו נודע אודות הכתבים הללו. תפס הרב את תלמידו ושלא כדרכו הקפיד עליו וגער בו: **"הרי הזהרתי אותך שלא תגלה!!"**

הרב יאיר אבא שאול סיפר על כוחן של ברכות הרב וכיצד התקיימו במלואן - ולהלן סיפור אחד מני רבים: אחת המשפחות בשכונת "מקור ברוך" נערכה לקראת מסיבת ה"בר-מצווה" של בנם. אולם ההורים לא תכננו לערוך את האירוע בהפרדה, כפי המתבקש. כל רבני השכונה ניסו לדבר על ליבם להניאם מכך אך ללא הועיל.

שמועה זו גונבה לאוזנו של הרב, קרא הרב להורי חתן הבר-מצווה ואמר להם: **"אתם תקיימו את מסיבת הבר-מצווה של בנכם בצניעות, תוך כדי הפרדה בין הגברים לנשים, ואני מבטיח לכם בן בתוך שנה!"**. ההורים לא יכלו לסרב להצעה, מאחר שהם מחכים לבן במשך 8 שנים!!! ניאותו ההורים וערכו את האירוע בצניעות ובהפרדה המתבקשת. **דברי הרב התקיימו במלואם, בתוך שנה זכו ההורים לתאומים.**

הגאון הרב חיים זאנוויל אברמוביץ מריבניץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ח (1898) בבוטושאן שברומניה. בגיל שנתיים וחצי התייתם מאביו, ועבר להתגורר בבית הרבי משטפנשט שלא היו לו ילדים. הרבי אימצו ולימדו תורה. רבינו סיפר שבגיל שמונה-עשרה שנים בלבד כבר ידע את כל הש"ס עם פירוש רש"י בעל-פה. בעת חוליו של הרבי משטפנשט אמר לו הרבי: "שלושה דברים אני מעביר לך: את רוח הקודש שלי, את הצורה שלי, ואת החן שלי". לאחר פטירת רבו עבר לשאץ. לאחר נישואיו התגורר ליד חותנו ביאס ובהמשך עבר לקשינב ובריבניצה.

לאחר השואה נשאר להתגורר בריבניצה תחת השלטון הקומוניסטי שאסר כל סוג של פעילות יהודית והחל לשמש כאדמו"ר. הוא מסר שיעורי תורה, מל, שחט והכל במסירות נפש ולכן היה נתון תמיד תחת מעקב של הק.ג.ב. שממנו ניצל באופן ניסי. הקפיד על טבילה במקווה במסירות נפש אפילו בקרח. בכל לילה ערך תיקון חצות באריכות גדולה ובבכיות שלפעמים ארך אף כ-12 שעות. הלך עם שק תחת בגדיו, והרבה בתעניות. גאון עצום. רבים פנו אליו ונושעו. **בעל רוח הקודש ואף העיד על עצמו כי ביכולתו לראות 'מקצה העולם ועד סופו'**. בשנת ה'תשל"ג (1972) עלה לארץ והתגורר בבני-ברק ולאחר מכן התיישב בירושלים ונדע כקדוש עליון ובעל מופתים למעלה מגדרי הטבע. שנה לאחר מכן עבר לארצות הברית למיאמי, בקראון הייטס, בסי גייט (ברוקלין) ולבסוף במונסי. תושבי מונסי כינו אותו ה'בבא סאלי' של האשכנזים. נפטר באיסרו חג סוכות, כ"ד תשרי ה'תשנ"ו (1995). חי כ-97 שנים. ציונו במונסי.

אביו: ר' משה (היה תלמידו של האדמו"ר ר' אברהם מתתיהו פרידמן משטפנשט). **אימו:** מרת יוטא ציפורה. **נשותיו:** מרת שרה (זיווג ראשון), מרת פרידא מלכה (זיווג שני). **מרבתינו:** הגאונים האדמו"ר ר' אברהם מתתיהו פרידמן משטפנשט, ר' יהודה ליב צירלסון (הרבי מקשינב) ור' יהודה אריה לייבוש פרנקל מבוטושאן. **חברותות:** האדמו"ר ר' יעקב יוסף טברסקי מסקווירא והאדמו"ר ר' אליעזר זוסיא פורטוגל מסקולן.

סיפר ר' צבי הירש גרז'ו, שאביו שימש כמשב"ק של הצדיק: "ידוע כי הרבי היה הולך לטבול גם בימי החורף הקרים ביותר, כשהנהר היה קפוא כולו. הוא היה יוצא מן הנהר כחול כולו. באחד הימים הגיעו נערים לא יהודים לנהר וראו את הרב נכנס לנהר. הם החלו לזרוק לעברו אבנים. הרבי יצא מן המים לאחר כמה דקות והביט בהם לרגע אחד קצר. **אחד מהם באותו הרגע הפך למשותק וכך נשאר עד יומו האחרון.** העיר כולה הייתה בהלם למראה קדושת רבינו".

עוד סיפר ר' צבי הירש גרז'ו כי באחד הימים ביקש הרבי מאביו שיסיע אותו לאחת העיירות הרחוקות ביותר, כדי לעשות שם ברית מילה. הנסיעה ארכה כמה שעות. אחרי כמחצית מזמן הנסיעה ראה אבי כי הדלק עומד להיגמר והוא אמר שחייבים לעצור בעיירה הקרובה כדי להיכנס לתחנת דלק. הצדיק לא התייחס לדברים ואמר: "לא צריך למלא דלק".

ואכן כך היה. הם הגיעו עד אותה עיירה בלי שמילאו דלק. אחרי שהגיעו למקום, הרב אמר לאבי שייסע לריבניץ לבדו. אבי סמך על דברי רבינו וגם כעת לא מילא את הרכב בדלק ונסע את כל הדרך חזר בלי דלק. כשהגיע לעיירה, נכנס לבית הרבי כדי להניח שם דבר מה. שם פגש את הרבנית שסימנה לו להיות בשקט. הוא שאל: "מה קרה?", והיא השיבה שהרבי כבר הגיע לפני מספר שעות וכעת הוא נח בחדרו.

רבינו הרבה בטבילות, ומדי יום טבל ש"י 310 טבילות. כשנשאל על כך השיב: "יש כל כך הרבה צרות, אבל יהודי צריך לעשות מה שצריך. התפקיד שלי לפעול ישועות". וכך פעל באמצעות הטבילות. באחת הפעמים היה הרב צריך להיות מסדר הקידושין באיזור תל-אביב. הרבי היה צריך לנסוע לחתונה ועדיין לא התפלל שחרית. כיוון שרצו שהרב יספיק עוד להגיע לחתונה, הביאו את הרב למקווה מים שהיה בקרבת מקום. אלא שהרבי אמר: **"זה לא מקווה, זה מים"**.

כשנשאל מדוע אומר הוא כן, אמר: "תבררו אצל ר' אברהם מאיר פקשר אם המקווה בסדר". (מדובר ביהודי בשכונת סנהדריה בירושלים שהיה אחראי על החלפת המים במקווה). כשהתקשרו אליו, היה הלה בהלם וסיפר כי לפני מספר שעות הוא החליף את המים והיה צריך לתקן משהו, ולכן ניתק את המקווה מהבור והוסיף: **"המקווה הוא מהודר, אבל באותה שעה הוא לא היה מחובר לבור"**. ותהא, "כמה אנשים כאלה יש, שיכולים להרגיש שזה רק מים?".

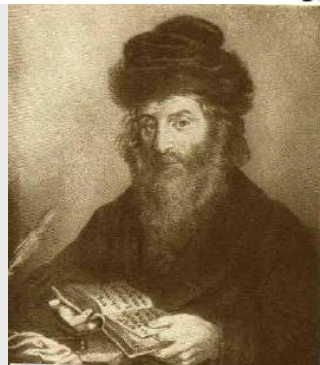
באחת הפעמים הגיע אדם לבקש ברכה מרבינו מכיוון שרצה להיכנס לעסק מסוים. הצדיק הביט לעברו ואמר לו: "אל תיכנס לעסק הזה!". אותו האדם אמר: "אבל רבינו, זה משתלם מאוד, אפשר להרוויח פה הרבה!". אבל הצדיק המשיך ואמר: **"לא כדאי לך!"**. אותו אדם לא שמע לקול רבינו כי הרגיש שרק רצה לקבל ברכה ולא יעוץ. בסופו של דבר סיפר שהוא שילם על כך ביוקר וכל העסק לא השתלם כלל וכלל כדברי רבינו.

יפירה אשתו הרבנית- פעם הלכנו לטייל. כל יום הוא נהג ללכת לטיול קצר. במהלך ההליכה הוא אמר: "כשאני מרגיש טוב, אני יכול לראות מקצה העולם ועד סופו". בנוסף אמר: "יש דברים שאני יודע, אך אין לי רשות לספר. זה ממש מתפוצץ בתוכי".

אם ראשונים כמלאכים - רבי משה סופר החת"ם סופר זצ"ל

רבי משה סופר זצ"ל- החת"ם סופר על שמו ועל שם ספריו (חידושי תורת משה), מרבני הונגריה, נולד בשנת ה'תקכ"ב (1762), בהגיעו לגיל 9 למד בישיבתו של ר' נתן אדלר בפרנקפורט דמיין (גרמניה). **בגיל 13 כבר דרש בענייני הלכה.** נסמך להוראה על ידי ר' נתן אדלר הכהן ור' מרדכי בנט. נשא לאישה את בתו של ר' משה ידוויץ בפרוסניץ. מחוסר פרנסה קיבל על עצמו משרת רבנות בעיר דרזניץ, ובשנת תקנ"ח (1798) עבר למטרסדורף (הונגריה) ועמד בראש הישיבה כחמש עשרה שנים. בשנת תקס"ג (1803), כשנפטר ראש ישיבת פרשבורג, ר' משולם איגרא, נקרא למלא את מקומו ועמד בראש ישיבה גדולה שהקים, ומאות תלמידים הגיעו אליה מכל אירופה. עוד בטרם הגיע לפרשבורג כבר נודע כגאון וגדול בתורה. שימש כרב הגליל (המחוז) וכראש הישיבה כ-36 שנה – עד יום פטירתו.

על רבינו העיר נכדו, ששמע מפיו (ספר חוט המשולש), שכך היה סדר לימודו: במוצאי שבת קודש למד 24 שעות רצופות ללא אכילה ושינה, בליל שני אכל אכילתו וישן עד שעה 11 בלילה, קם ולמד עד ליל ג', התפלל ערבית אכל ונשאר ללמוד כל הלילה וכו' כך שכל שני ימים ישן רק פעם אחת ולמשך שעות בודדות, בשאר הזמן למד, וכן נהג שנתיים רצופות. נפטר ב- כ"ה תשרי תקצ"ט (1839). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שמואל. **אימו:** מרת רייזל. **אשתו:** בת ר' משה ידוויץ בפרוסניץ. **מרבותיו:** ר' נתן אדלר הכהן, ר' פינחס לוי הורוביץ (בעל ה'הפלאה'), ר' משולם זלמן חסיד. **מתלמידיו:** ר' אברהם שמואל בנימין, ר' הלל ליכטנשטיין, מהר"ם שיק (רב קהילת חוסט בהונגריה), ר' אריה מבייא. **בניו:** ר' אברהם שמואל בנימין (הכתב סופר), ר' שמעון. **מספריו:** השאיר כ-100 כתבי יד: **יחת"ם סופר- חידושים על הש"ס פירוש על הגדת פסח יצוואת משה ישו"ת חת"ם סופר ישירת משה- שירים ופיוטים בדרך הקבלה יתורת משה- פירוש על התורה יספר זכרון- סיפור צרותיו במשך הימים שבה פרשבורג הייתה במצור בימי מלחמת צרפת.**

העיד נכדו ששמע מפי סבו (ספר חוט המשולש), שכך היה סדר לימודו של רבינו: במוצ"ש קודש למד 24 שעות רצופות ללא אכילה ושינה, בליל שני אכל אכילתו וישן עד שעה 11 בלילה, קם ולמד עד ליל ג', התפלל ערבית אכל ונשאר ללמוד כל הלילה וכו' כך שכל ב' מעת לעת ישן רק פעם אחת, וכן נהג שנתיים רצופות.

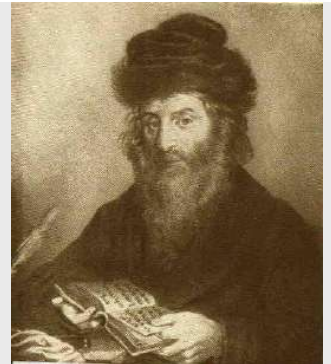
מסופר על הגאון ר' משה סופר זצ"ל, שפעם בא להתקבל לישיבתו בחור שלא ידע כלל צורת אותיות של א"ב, וכשעמדו על טיבו הבחינו בו שלא ידע כלום, והוא גם קשה תפיסה, וגם אינו זוכר דבר ממה ששלמדו אותו, אבל החת"ם סופר הבחין בו שהוא ירא שמים והסכים לקבלו לישיבתו, וביקש מתלמידיו שיקבעו אותו סדרי לימוד. בתקופה הראשונה כשלמדו עימו היה קשה כקריעת ים סוף. מפעם לפעם היו התלמידים פונים לרבם בטענה שיש כאן מקח טעות מעיקרו, והבחור אינו ראוי כלל ללימוד. אבל החת"ם סופר עודדם וחיזקם שלא יתיאשו וסוף ההצלחה לבוא. ואכן לאחר עבודה קשה ומייגעת שנמשכה זמן רב, החל התלמיד להתקדם מדרגה לדרגה עד שהגיע לדרגה שכבר יכול היה ללמוד גמרא.

לאחר שנים רבות קיבל החת"ם סופר מכתב מדיין אחד, עם שאלות בהלכה. והשואל מפלפל בטוב טעם ודעת בראיות מהש"ס ומהפוסקים. החת"ם סופר הראה את המכתב לבנו, ולאחר שבנו קרא בעיון את המכתב, שאלו: "מה דעתך על שאלת הדיין?". ובנו ענה לו, **שהמכתב נכתב ע"י גאון בישראל.** להפתעתו גילה לו אביו: **"דע לך בני, שהשואל הוא לא אחר מאשר אותו תלמיד שבשעתו כולם נתיאשו ממנו מללמדו תורה, ורק בזכות שעודדנו את תלמידו שיתמידו עמו בלימודו, הצליח אותו תלמיד להחזיק מעמד, ובמשך הזמן התמיד בלימודו וזכה להעלות ולהתעלות עד היום."**

האדמו"ר מקלויזבורג סיפר בשם ר' יחזקאל משינווה, שהעיד כי בפרשבורג עירו של החת"ם סופר, גר אדם רשע בשם **שמחה.** ועינו הייתה צרה בתלמידי החת"ם העוסקים בתורה. עד שאיים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא. הוא התרברב כי **ילבישם מכנסיים אדומים.** כאשר נוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה נכנס מיד לרבינו ונכנסו אליו בעיצומו של השיעור, רמז להם לומר מה בפייהם, והם בכנו וסיפרו לו על הסכנה המרחפת על ראשם. החת"ם המשיך בשיעורו כאילו דבר לא קרה, והעסקנים הנאמנים נשארו לעמוד, תוך שהם לוחשים לו שצריך לפעול ללא דיחוי. הורה הרב על הגמרא ואמר: **"אנו עושים".** והמשיך בשיעורו ללא כל הפסק. לאחר השיעור הלך הרב אל אותו רשע וניסה לדבר על לבו שיחזור בו מכוונתו, אך ללא הועיל. והרשע לא קם ולא זע בפניהם ועוד העיז פניו לומר, שאין מה לדבר איתו ובכוונתו לשתוח למחרת בבוקר, את כל דבריו בפני בית-המשפט. נענה החת"ם סופר ואמר: **"בוקר ויודע ה' את אשר לו".** מיד כאשר עזב את הבית נשתרבה לשונו של אותו רשע וגרמה לחנק בגרונו. אשתו של המלשין אשר ראתה כי חיי בעלה בסכנה, רצה אל החת"ם סופר והתחננה לפניו שיתפלל לרפואתו. השיב לה הרב: **"אני מתפלל עבורו תפילה ההוגנת לו- ולמלשינים אל תהי תקווה",** ותוך כדי דיבור יצאה נשמתו. הרב, ברצותו לקדש שם שמים ברבים, יצא להלווייתו של אותו רשע, וליד מיטתו פתח ואמר: **"שמחה לארצך- שמחה מובל לקבורה בארץ, וששון לעירך- העיר פרשבורג צלה ושמחה".**

ו של הגאון רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל (הצדיק ר' יוסף שמואל זצ"ל) נמנה על מקורביו של החת"ם סופר. **כאשר הקשתה בתו ללדת וישיבה ארבעה ימים על המשבר, ביקש מהחת"ם סופר שיעתיר ויתפלל עבורה.** ואכן תפלתו עשתה פרי והאשה ילדה בשעה טובה ומוצלחת את עקיבא יוסף. עם שחר, בא ר' יוסף שמואל לבשר לרב את הבשורה המשמחת. "מתי ילדה?", התעניין החת"ם סופר. "כחצות הלילה" - השיב. **"ומדוע לא באת לבשרני מיד?",** שאל הרב. **"כי לא רציתי להעיר את רבינו"** הייתה התשובה. **"להעיר!?"** תמה החת"ם סופר, **"הרי היית מחייה את נפשי בבשורה! שכן זה הלילה הרביעי שלא ישנתי מרוב צער וחרדה לשלומה!"**

רבי משה סופר זצ"ל - החת"ם סופר על שמו ועל שם ספריו (חידושי תורת משה), מרבני הונגריה, נולד בשנת ה'תקכ"ב (1762), בהגיעו לגיל 9 למד בישיבתו של ר' נתן אדלר בפרנקפורט דמיין (גרמניה). **בגיל 13 כבר דרש בענייני הלכה**. נסמך להוראה על ידי ר' נתן אדלר הכהן ור' מרדכי בנט. נשא לאישה את בתו של ר' משה ידוויץ בפרוסניץ. מחוסר פרנסה קיבל על עצמו משרת רבנות בעיר דרזניץ, ובשנת תקנ"ח (1798) עבר למטרסדורף (הונגריה) ועמד בראש הישיבה כחמש עשרה שנים. בשנת תקס"ג (1803), כשנפטר ראש ישיבת פרשבורג, ר' משולם איגרא, נקרא למלא את מקומו ועמד בראש ישיבה גדולה שהקים, ומאות תלמידים הגיעו אליה מכל אירופה. עוד בטרם הגיע לפרשבורג כבר נודע כגאון וגדול בתורה. שימש כרב הגליל (המחוז) וכראש הישיבה כ-36 שנה – עד יום פטירתו.

על רבינו העיר נכדו, ששמע מפיו (ספר חוט המשולש), שכך היה סדר לימודו: במוצאי שבת קודש למד 24 שעות רצופות ללא אכילה ושינה, בליל שני אכל אכילתו וישן עד שעה 11 בלילה, קם ולמד עד ליל ג', התפלל ערבית אכל ונשאר ללמוד כל הלילה וכו' כך שכל שני ימים ישן רק פעם אחת ולמשך שעות בודדות, בשאר הזמן למד, וכן נהג שנתיים רצופות. נפטר ב- כ"ה תשרי תקצ"ט (1839). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שמואל. **אימו:** מרת רייזל. **אשתו:** בת ר' משה ידוויץ בפרוסניץ. **מרבותיו:** ר' נתן אדלר הכהן, ר' פינחס לוי הורוביץ (בעל ה'הפלאה'), ר' משולם זלמן חסיד. **מתלמידיו:** ר' אברהם שמואל בנימין, ר' הלל ליכטנשטיין, מהר"ם שיק (רב קהילת חוסט בהונגריה), ר' אריה מבייא. **בניו:** ר' אברהם שמואל בנימין (הכתב סופר), ר' שמעון. **מספריו:** השאיר כ-100 כתבי יד: **חת"ם סופר - חידושים על הש"ס • פירוש על הגדת פסח • צוואת משה • שו"ת חת"ם סופר • שירת משה - שירים ופיוטים בדרך הקבלה • יתורת משה - פירוש על התורה • ספר זכרון - סיפור צרותיו במשך הימים שבה פרשבורג הייתה במצור בימי מלחמת צרפת.**

הסדר בישיבתו של רבינו בפרשבורג היה, שהוא מסר סדרת שיעורים בעשרים וארבע סוגיות. סדרת השיעורים התפרסה על-פני שלוש שנים, ובשנה הרביעית היה מתחיל את סדרת השיעורים מחדש, בעבור תלמידים חדשים. יצחק-אהרון לנדסברג היה תלמיד מצטיין בישיבה, ושמו הלך לפניו כאחד העילויים שבחבורה. הוא נכנס לישיבה בגיל צעיר, ועל-כן נשאר בה שנה נוספת, דבר שלא היה מקובל. עם תחילת הלימודים של השנה החדשה סח לפי תומו באוזני תלמידי הישיבה החדשים, כי עדיין זוכר הוא היטב את השיעור הראשון ששמע מפי רבינו בבואו לישיבה. התלמידים הצעירים ביקשו שיחזור על השיעור והוא החל להרצות בשפה קולחת ובטוחת את שיעורו של החת"ם-סופר בסוגיה הנלמדת.

אך סיים יצחק-אהרון את 'שיעורו', הגיע רבינו ופתח בשיעורו. התלמידים החליפו ביניהם מבטי פליאה. **הם זכרו היטב את מילותיו של יצחק-אהרון, בשעה שחזר על השיעור, ואלה היו כמעט אותן מילים שיצאו זה עתה מפי ראש-הישיבה.** כעבור כמה דקות קלט רבינו את חילופי המבטים וביקש הסבר לדבר. מבוכה השתררה בחדר. לבסוף בחר באחד התלמידים ותבע ממנו להסביר. התלמיד נאלץ לספר, כי זה עתה חזר התלמיד לנדסברג בדיוק על אותו שיעור. רבינו שקע בהרהורים ולבסוף אמר: "האומנם הבחור יצחק-אהרון לנדסברג הקדימני באמירת השיעור? אם כן, אין לי מה לחדש הפעם". **סגר את הגמרא ויצא.**

עזיבת רבינו באמצע השיעור השרתה אווירה קשה בקרב התלמידים. יותר מכולם חש יצחק-אהרון תחושת אשם עמוקה. בלב נשבר ובראש מורכן ההסתגר בחדרו. "מה עוללתי לרבי היקר!", מלמל בעיניים זולגות דמעות, "איך גבה ליבי וכיצד העזתי להחציף פני כל-כך!". תלמידי הישיבה הבינו לרוחו של יצחק-אהרון ולא הפריעו לו. חלפה שעה, חלפו שעתיים, חלף הלילה, ויצחק-אהרון עודנו מסתגר בחדר. העניין היה לנושא השיחה היחיד בישיבה: **האם חטא יצחק-אהרון במעשהו, או שמא עשה זאת בתום-לב מוחלט ואין להאשימו? האם נכון נהג הנשאל כשגילה לראש הישיבה את האמת, או שזה מקרה שבו מותר ומוטב היה 'לשנות' מן האמת? האם על יצחק-אהרון להתנצל לפני החת"ם-סופר? ואולי ראוי שמשלחת גדולה, המייצגת את כלל התלמידים, תתייצב לפניו ותבקש את מחילתו?**

את הדיונים הבלתי-פוסקים בסוגיה קטעה הודעתו של החת"ם-סופר. בהודעה נקראו כל תלמידי הישיבה, ללא יוצא מן הכלל, להתכנס באולם ביהמ"ד בשעה הנקובה. בתוך דקות החלו שמועות וניחושים, בשאלה מה יגיד ראש-הישיבה. **האופטימיים, ואלה היו במיעוט, הניחו שהוא ישמיע כמה מילות מוסר ויסיים את הפרשה. הפסימיים נעו בניחושיהם בין שיחה קשה ונוקבת, ובין הגרוע מכול-הודעה על נטישתו את כס ראש-הישיבה, הואיל ו"אין לי עוד מה לחדש".** המתח באוויר הורגש היטב. כארבע-מאות תלמידי הישיבה המתינו לתחילת דבריו של ראש הישיבה. הרב סקר את התלמידים בעיניים לחות ושתק.

לפתע פרץ בבכי. "בני היקרים", פתח ואמר, "מאז אתמול אינני מוצא מרגוע לנפשי. מה עשיתי! ביזיתי את תלמידי יצחק-אהרון. במקום לשבח תלמיד יקר זה, שקלט וזכר את שיעורי מלפני שלוש שנים, נחפזתי לבטל את שיעורי וגרמתי לו עוגמת-נפש וצער עמוק. אספתי את כולכם לצורך דבר אחד". מבטו עבר מתלמיד לתלמיד עד שמצא את מבוקשו. בקצה האולם, בפניה, הצטנף לו, חיזור ורועד, יצחק-אהרון. ראש הישיבה קרא לעברו: **"אנא, תלמידי היקר, אנא סלח לי!".** צמרמורת הרעידה את מאות התלמידים. ראש ישיבתם, הגאון הנודע, מכנס אותם רק כדי לבקש בנוכחותם מחילה מתלמידו. המאורע המסעיר העסיק את בחורי הישיבה בפרשבורג עוד זמן רב. **התלמידים הצעירים, שהצטערו על שהפסידו שיעור מפי רבם, הבינו כי זכו לשיעור יקר הרבה יותר, שיעור מיוחד באהבת-ישראל ובענווה, שיעור לכל החיים. ואילו התלמיד העילוי, מוקד הפרשה, גדל והיה לרבי יצחק-אהרון לנדסברג, לימים אב- בית-דין של גרויסרדין.**

הגאון הרב אברהם גניחובסקי זצ"ל - נולד בישראל בשנת ה'תרצ"ז (1936). כבר בצעירותו ניכר היה, כי עדיו לגדולות. התמדתו הייתה מופלאה. למד בישיבת אור ישראל בפתח תקווה. לאחר מכן למד בישיבת פוניבז' לתקופה קצרה, וכעבור זמן עבר ללמוד בישיבת סלבודקה בבני ברק. חברו לספסל הלימודים היה הרב משה מדכי שולזינגר, והשניים נחשבו בולטים בכשרונותיהם ובהתמדתם.

חמתו נישאה בזיווג שני לגאון ר' דב בריש וידנפלד מטשיבין ולאחר נישואיו היה מקורב לרב וידנפלד. הוסמך על ידי הרב וידנפלד והרב אלישיב. במשך שנים למד בכולל של ישיבת סלבודקה, ובמשך תקופה כיהן כר"מ בישיבת חמד בראשות רב המושב הרב שלמה נח קרול. בשנת ה'תשכ"ז (1967), כשנתיים לאחר פטירת הרב וידנפלד, התמנה על פי צוואתו לכהן כאחד מראשי ישיבת טשיבין בירושלים, שבה כיהן במשך ארבעים וחמש שנה והעמיד תלמידים רבים. במקביל לתפקידו בישיבה נהג למסור שיעורי תורה רבים בבתי מדרש ובבתי כנסת של קהילות וחוגים שונים ברחבי הארץ.

לצד עיסוקיו התורניים הרבה לעסוק בפעולות צדקה וחסד. **ענוותן מופלג. בקיאותו נודעה בכל התורה כולה.** בעל מידות מופלאות. התרחק מגינוני שררה וכבוד והיה מחלק בעצמו חבילות של קמחא דפסחא לנצרכים. היה נוסע כאחד האדם בקו 400 לירושלים עד לימי מחלתו בחודשים האחרונים, בהם חלה במחלה הארורה וכבר קשה עליו היה לנסוע ורק אז הסכים להיעזר ברכב תלמידו. על אף מחלתו וכאביו העצומים סירב לבטל את שיעורו ולצורך כך נשאוו ממיטת חוליו בבית-הרפואה אל היכל הישיבה. נפטר ב-כ"ה תשרי ה'תשע"ג (2012). חי כ- 76 שנים. ציונו בבית החיים 'שומרי שבת' זכרון מאיר. בהלוויות השתתפו יותר מחמישה עשר אלף אנשים.

אביו: ר' אליהו משה. **אמו:** מרת גיטה (בת ר' דובער נוחימובסקי, אב"ד גולדינגן).

אשתו: מרת אסתר הדסה (בתו של ר' רפאל יונה ברנפלד, מצאצאי החתם סופר).

ילדיו: ר' שלמה יוסף, ר' רפאל יונה ז"ל. **חתנו:** ר' בנימין מאיר.

מרבתינו: ר' יוסף רוזובסקי, ר' יחזקאל אברמסקי.

מספריו: יחדר הורתי- על מסכת הוריות • בני ראם- שיעורים ודרשות שמסר בלילות שבת בבתי כנסת שונים (יצא ע"י תלמידיו)

הסיפורים הובאו בקונטרס שנכתב ע"י תלמידו ר' שמואל אהרן פיש למלאת שלושים לפטירתו: רגישותו של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל לכבודו של הזולת, קטן כגדול. היה לשם דבר. אף פיקחותו הגדולה עמדה לסייע לו בעניין זה. התושייה המופלאה שלו באה לידי ביטוי גם בכל פעם שהיה צורך לחלץ מאן דהוא ממבוכה. פעם אירע שליווה בחור לפסיכיאטר. והנה בחדר ההמתנה הוא פוגש יהודי מוכר שהחל לנוע בחוסר נוחות מכך ש'נתפס' במקום כזה... לא חלפה שניה ורבי אברהם כבר רץ לעבר היהודי כשדמעתו על לחיו ומבקש בתחנונים: **"אנא ממך, אל תגלה לאיש שפגשת אותי כאן..."**

בסיומה של אחת החופות בה סידר קידושין, הועמדה לרשותו מונית על ידי בעל השמחה. אולם לפתע הבחין באוטובוס, ויתר רבי אברהם על המונית ורץ לאוטובוס. מקום אחד נשאר לו שם ליד יהודי לוקה בנפשו, שישב עם צרותיו והודיע לו כי **יש לו עבורו רק חצי מקום... זה בסדר, לי מספיק רבע מקום** - הרגיע אותו ראש הישיבה הדגול.

אברכים נרעשים שראו זאת התחננו לפניו שיחליף עמם מקום. אך הוא הכריז: גם עבור מיליון דולר לא אשנה את מקומי... לאורך כל הדרך הוא סבל מפטוטי הסרק של אותו מסכן. ומשהחל הלה לדבר שלא כדת, אמר לו רבי אברהם: **"אני עייף וייתכן שארדם, תעיר אותי אם אפסיד משהו חשוב..."**. בסיומה של הנסיעה חיבק את שותפו לדרך ואמר לו בנעימות מיוחדת: **"כל כך נהנתי לשבת לידך..."**

פעם הרב עמד בתחנה כדי לנסוע לירושלים, והיה עמו ת"ח מופלג אחד ועצר טנדר אחד לצדיק 'טרמפ' והציע שייקחם לירושלים ועלו שניהם. וכאשר התחילו בנסיעה, החכם שעלה יחד עם רבינו התחיל בהצעת שאלה בענייני חו"מ ומיד התחיל מו"ר **לשאלו על הג'רפה שבגן החיות**, היאך נראה לו שהביאו אותה מחו"ל הרי היא גבוהה מאד ועוד כיו"ב בכל מיני הבלים ודברים בטלים וכך כל הדרך עד ירושלים.

בהגיעם שאל הת"ח את מו"ר: **"מה הייתה פשר הנהגתו זו?"** וענה לו רבנו: **"אשתו של הנהג גם-כן נסעה ברכב והיות והנהג גם כן לת"ח יחשב שכן הוא פותח ספר. אולם הדברים שביקשת לדבר הינם עמוקים ולא היו לפי השגותיו של הנהג. אם-כן, כאשר רעייתו תראה שלא יהיה לבעלה מה להוסיף- ייתכן שהיא תזלזל לבעלה הבית שלהם ייפגם"**. ועוד שרצה להראות שמותר לת"ח לדבר בעוד כל מיני עניינים, משום שידע מו"ר שיש צורך בדבר זה להשכנת השלום.

הגאון רבי דב מלר שליט"א סיפר שנתלווה עם רבנו בתענית אסתר לנסיעה בקו 402 לירושלים והיה מו"ר מותש מעייפות כיוון שלא ישן בלילה הקודם. **והנה הגיע אוטובוס וכולו מלא** ועלה מו"ר והנה יושב בחור ולידו מקום ריק, ושאלו הצדיק: **"האם אפשר לשבת?"**. ואמר הבחור: **"אני שומר את המקום לחברי שיעלה בתחנה הבאה"**, ואמר מו"ר: **"אתה עושה מצוין, שאתה דואג לחבריך!"**.

והמשיך הרב להיכנס באוטובוס, והנה יושב אדם ובנו לצידו והציע למו"ר, **שייקח את הבן על ברכיו ויוכל הרב לשבת לצידו**, ואמר רבנו שאינו מוכן בשום אופן. ונעמד הצדיק במדרגות שע"י הדלת האחורית, והנה מגיעים כמה מהיושבים ומציעים את מקומם, ואמר להם מו"ר: **"תרחמו על בן אדם שרוצה ללמוד הרי כאשר אני אשב ארדם מיד!"**.

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב זצ"ל - סנגורם של ישראל: נולד בשנת ה'ת"ק (1740) בעיירה הוסקוב שבמחוז פשמישל למשפחת רבנים שבמשך כ"ו דורות לא הוסר כתר תורה ממנה. בשעה שנולד אמר הבעש"ט הקדוש לתלמידיו כי ירדה נשמה גדולה מהשמיים שתמליץ טוב על ישראל. בגיל שבע החל ללמוד ראשונים ואחרונים. בנעוריו נודע בכינוי ה'עילוי מירופלב'. בגיל שתים-עשרה עבר לברוסלב והתפרסם כהעילוי מירוסלב. נודע בזיכרונו המופלא. גאון בנגלה ובנסתר. לאחר נישואיו ישב בבית חותנו שבלברטוב ועסק בתורה. הרה"ק ר' שמלקה מניקלשבורג השפיע עליו להגיע למגיד ממזריטש ובמשך מספר שנים למד חסידות בבית המגיד. בשנת ה'תקכ"א (1761), ירד חותנו מנכסיו ורבינו נאלץ למלא את מקום ר' שמלקה ברבנות ריצ'וואל. המתנגדים לחמו ברבינו ובהושענא רבה הכניסו אותו לחבית אשפה עד צווארו (כדי שלא יוכל לומר דבר שבקדושה), קשרו את ידיו והוציאו אותו מחוץ לעיר מעבר לתחום שבת (כדי שלא יוכל לחזור). רבינו ברח לבית ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ) כשהוא מתפלל לבורא עולם שלא יעניש אותם.

בשנת ה'תקכ"ה (1765) התקבל כרב בז'יליכו. רדיפות המתנגדים לא פסקו ובשנת ה'תקל"א (1771) עבר לפינסק. המתנגדים לחמו נגדו גם שם ואף התנפלו על ביתו ושדדו אותו. בשנת ה'תקמ"ה (1785) החל לכהן כרב בברדיצ'ב. על אף הרדיפות הרבות ממתנגדיו סגגר על מעשיהם. רבים פנו אליו ונושעו. עמותת מופלא. ידוע במעשיו הרבים לפדיון שבויים והכנסת כלה. הרבה בסיגופים ותעניות. נפטר ב-כ"ה תשרי ה'תק"ע (1810) בברדיצ'ב שבאוקראינה. לאחר הסתלקותו אמר ר' נחמן מברסלב: "מי שיש לו עיניים פקוחות רואה כי 'כבה אור העולם'. חי כ-70 שנים. מרוב הערצה לרבים לא קיבלו עוד בני ברדיצ'ב רב לקהילתם וכל גדולי התורה שבאו אחריו כונו בתואר דיין ומורה הוראה.

אביו: ר' מאיר (שימש כאב"ד זמושץ'). **אמו:** מרת שרה שאסה רוסקוב בהוסקוב. **אשתו:** מרת פרל (בת ר' ישראל פרץ מלברטוב- האריכה ימים יותר ממאה שנים. נישא בהיותו כבן 17 שנים). **מרביתו:** אביו, ר' מאיר, ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' שמואל שמלקה הלוי הורביץ, ר' ישראל הפשטיין מקוז'ניץ. **חברותו:** ר' יוסף תאומים (פרי מגדים), ר' אריה ליבוש פרץ (אח של חותנו). **מתלמידיו:** ר' אהרון מז'יטומיר, ר' אברהם דוב מבוטשאטש, ר' חיים יוסף מפיסטין, ר' אברהם מרדכי מפינטשוב, ר' יוסף מנימירוב, ר' ישכר דוב (מח"ס 'הזכירה') ור' צבי חסיד. **בניו:** ר' מאיר (מח"ס 'כתר תורה'. נפטר בחיי אביו), ר' ישראל, (רבה של פיקוב וממלא מקום אביו) ור' דוב בער. **בנותיו:** מרת אסתר, מרת גולדה, מרת גיטל ומרת תרצה. **מספריו:** יקדושת לוי- על התורה.

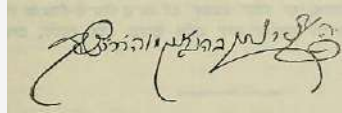
בשנת ה'תקכ"א, כשמלאו לרבינו 21 שנים בלבד, התמנה לכהן כרבה של רוטשוול, במקום ר' שמלקה, שעבר לכהן כרבה של שינווא. גדלותו בתורה והליכותיו הנעימים משכו אחריו את הערצת ההמונים. רבינו לא חס על כבודו והיה יוצא אל בני עדתו, ומשוחח כשווה בן שווים עם פשוטי העם ובתוך כך נוטע בהם יראת שמים ומקרבים לתורה.

התנהגות זו של הרב לא מצאה חן בעיני תקיפי הקהל. הם ראו בכך פגיעה בכבודם. **הם החלו להציק ולמרר את חייו, כדי שישתלק מהרבנות.** רבינו שליבו גדוש באהבת הבריות, היה שופך את צקונו לחשו לפני יושב מרומים, שלא יעניש את אלה המצערם אותו. מעשה היה, ואשה אחת, שבעלה היה מראשי המתנגדים והחולקים עליו, **שפכה על הרב דלי של מים דלוחים ואף הטיחה בפניו חרפות וגידופים.**

נכנס רבינו לביה"כ, ניגש לארון הקודש ואמר: "ריבונו של עולם! **סלח ומחל לאשה זו, שביקשה בכעסה לגרום לי בושה וכלימה. הרי אשה זו עשתה רצון בעלה, וחכמינו זצ"ל אמרו: איזוהי אשה כשרה? העושה רצון בעלה.**" עד שפעם אחת גברו ההצקות ובהושענא רבה נאלץ לברוח מהעיר, כשהוא הולך ברגל והאתרוג והלולב בידו ונמלט לבית רבו במזריטש. ישב אפוא הרב בבית מדרשו של המגיד ועסק בתורה ולא סיפר לאיש מאומה, מכל אשר עבר עליו.

אשתו הצדקנית וילדיו הפעוטים נשארו ברוטשוול. חששו תקיפי הקהל, שמא יעיז לשוב רבינו לביתו. **הם הרסו את ביתו ושמו את בני ביתו בעגלת אשפה ושלחו אותם מהעיר, תוך שהם ממנים רב אחר במקומו.** אחד מנאמניו של הרב נסע למזריטש וסיפר לצדיק על כך. רבינו החל מיד להתפלל בדמעות, וביקש מהקב"ה כי המתנכלים לא ייענשו. כשראו תלמידיו את גודל צדקתו של רבם, נמנו וגמרו אומר לנסוע לז'יטומיר, למגיד ר' זאב וולף האור המאיר' ולבקש ממנו להתפלל לעונשם של מתנגדי רבינו. כשהגיעו אליו וביקשוהו, נאנח ר' זאב אנחה ואמר: "מה יוכל אני לעשות? **עד שאני אטול את סידור התפילה לידי, כבר עמד ר' יצחק לוי להתפלל עליהם, שלא ייגרם להם חלילה עונש על ידו!**"

על ציפייתו למשיח של "סנגורם של ישראל" יעיד הסיפור המופלא הבא: בביתו של הרב עשו סעודת "תנאים" לאחד מנכדותיו וקבעו את זמן החתונה ל"שבת נחמו". הסופר כתב בתוך התנאים: "החתונה תהיה אם ירצה ה' בשבת נחמו בעיר ברדיצ'ב". כשקרא רבי יצחק את התנאים, קרעם לגזרים ואמר מתוך כאב: "איך כותבים כי החתונה תהיה בברדיצ'ב, בשעה שאנחנו מאמינים ומצפים בכל יום למשיח שיבוא ויגאלנו ויקבץ את נפוצותינו לארצנו הקדושה? אלא שכך צריך לכתוב: **החתונה תהיה אי"ה בשבת נחמו בירושלים עיר קודשינו, ואם חלילה עד אז לא יבוא משיח צדקנו, תהיה החתונה בברדיצ'ב.**"

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב זצ"ל - 'סגורם של ישראל': נולד בשנת ה'ת"ק (1740) בעיירה הוסקוב שבמחוז פשמישל למשפחת רבנים שבמשך כ"ו דורות לא הוסר כתר תורה ממנה. בשעה שנולד אמר הבעש"ט הקדוש לתלמידיו כי ירדה נשמה גדולה מהשמיים שתמליץ טוב על ישראל. בגיל שבע החל ללמוד ראשונים ואחרונים. בנעוריו נודע בכינויו ה'עילוי מירופלב'. בגיל שתים-עשרה עבר לברוסלב והתפרסם כהעילוי מירוסלב. נודע בזיכרונו המופלא. גאון בנגלה ובנסתר. לאחר נישואיו ישב בבית חותנו שבלברטוב ועסק בתורה. הרה"ק ר' שמלקה מניקלשבורג השפיע עליו להגיע למגיד ממזריטש ובמשך מספר שנים למד חסידות בבית המגיד. בשנת ה'תקכ"א (1761), ירד חותנו מנכסיו ורבינו נאלץ למלא את מקום ר' שמלקה ברבנות ריצ'וואל. המתנגדים לחמו ברבינו ובהושענא רבה הכניסו אותו לחבית אשפה עד צווארו (כדי שלא יוכל לומר דבר שבקדושה), קשרו את ידיו והוציאו אותו מחוץ לעיר מעבר לתחום שבת (כדי שלא יוכל לחזור). רבינו ברח לבית ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ) כשהוא מתפלל לבורא עולם שלא יעניש אותם.

בשנת ה'תקכ"ה (1765) התקבל כרב בז'יליכו. רדיפות המתנגדים לא פסקו ובשנת ה'תקל"א (1771) עבר לפינסק. המתנגדים לחמו נגדו גם שם ואף התנפלו על ביתו ושדדו אותו. בשנת ה'תקמ"ה (1785) החל לכהן כרב בברדיצ'ב. על אף הרדיפות הרבות ממתנגדיו סגור על מעשיהם. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. ידוע במעשיו הרבים לפדיון שבויים והכנסת כלה. הרבה בסיגופים ותעניות. נפטר ב-כ"ה תשרי ה'תק"ע (1810) בברדיצ'ב שבאוקראינה. לאחר הסתלקותו אמר ר' נחמן מברסלב: "מי שיש לו עיניים פקוחות רואה כי 'כבה אור העולם'. חי כ-70 שנים. מרוב הערצה לרבים לא קיבלו עוד בני ברדיצ'ב רב לקהילתם וכל גדולי התורה שבאו אחריו כונו בתואר דיין ומורה הוראה.

אביו: ר' מאיר (שימש כאב"ד זמושץ'). **אמו:** מרת שרה שאסה רוסקוב בהוסקוב. **אשתו:** מרת פרל (בת ר' ישראל פרץ מלברטוב- האריכה ימים יותר ממאה שנים. נישא בהיותו כבן 17 שנים). **מרבתי:** אביו, ר' מאיר, ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' שמואל שמלקה הלוי הורביץ, ר' ישראל הפשטיין מקוז'ניץ. **חברותיו:** ר' יוסף תאומים (פרי מגדים), ר' אריה ליבוש פרץ (אח של חותנו). **מתלמידיו:** ר' אהרון מז'יטומיר, ר' אברהם דוב מבוטשאטש, ר' חיים יוסף מפיסטין, ר' אברהם מרדכי מפינטשוב, ר' יוסף מנימירוב, ר' ישכר דוב (מח"ס 'הזכירה') ור' צבי חסיד. **בניו:** ר' מאיר (מח"ס 'כתר תורה'. נפטר בחיי אביו), ר' ישראל, (רבה של פיקוב וממלא מקום אביו) ור' דוב בער. **בנותיו:** מרת אסתר, מרת גולדה, מרת גיטל ומרת תרצה. **מספריו:** יקדושת לוי- על התורה.

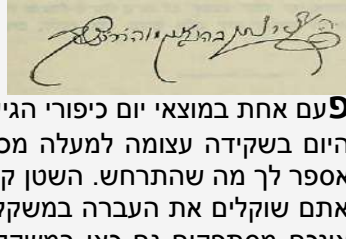
פעם אחת ראה רבינו יהודי שאוכל בתשעה באב. הרב פנה אליו ושאל: "אולי כבודו לא יודע מה התאריך היום?". הלה ענה: "היום תשעה באב". הרב המשיך ושאל: "אולי אינך יודע מה קרה היום?". "היום נחרבו שני בתי המקדש, ולכן כולם צמים!". הרב הביט בו בעיניים רחמניות ושאל: "אולי אינך מרגיש טוב ולכן אתה אוכל?". "אני בריא כמו שור!" ענה בחוצפה. הרב הביט לשמיים ואמר: "ריבונו של עולם, תראה כיצד ילדיך אינם מסוגלים לשקר. גם כאשר הם אוכלים בתשעה באב, הם אומרים רק את האמת!".

פעם אחת בערב פסח לאחר חצות אמר לשמשו: "בוא ונצא לשוק". ראו גוי שממברחי המכס היה. "יש לך בד מחוץ לארץ?". "יש", השיב הגוי. "כמה מטרים של בד יש ברשותך?". "כמה שתצרה", ענה הגוי. רבינו הלך ופגע באדם מישראל ושאל אותו: "יש לך חמץ?". "חמץ?", נרתע, "אסור, אנחנו לאחר שעה שיטת כעת". פגע ביהודי שני ושאל: "יש לך חמץ?". "מה סח רבינו", השיב הלה, "חמץ בשעה כזו? כלום יצאתי חלילה מכלל ישראל?". רבינו נשא את עיניו כלפי מעלה ואמר: "ריבון העולמים, הבט משמים וראה את עמך ישראל, כמה חרדים הם על דבריך וזהירים במצוותך. קיסר רוסיה מלך אדיר, כמה שרים, שוטרים ושופטים, ובתי כלא יש ברשותו. חיילים העמיד על הגבולות, שלא להכניס סחורה תוצרת חוץ ואף על פי כן מכניסים כל מיני סחורות ומצויות הן למכירה בשוק. ואתה כתבת עלינו בתורתך 'לא יראה לך חמץ' ואין שוטר ואין נוטר, ובערב פסח מבעוד יום לא יראה ולא ימצא משהו חמץ בכל גבול ישראל".

פעם אחת במוצאי יום כיפורי הגיע ר' שמואל, תלמיד רבינו לבית רבו לראות כיצד הוא מרגיש לאחר הצום. רבינו עבד את הבורא כל היום בשקידה עצומה למעלה מכוח אנוש. למרות שעברו שעות מהצום, הצדיק עדיין לא שתה. כשראה את תלמידו אמר: "טוב שבאת, אספר לך מה שהתרחש. השטן קטרג היום לפני בית דין של מעלה וטען: "אתם בית דין צדק. הגידו לי מדוע אם אדם גזל מחברו רובל אחד אתם שוקלים את העברה במשקל המטבע, ואם אדם נתן נדבה רובל אחד אתם שוקלים את העני ואת כל בני ביתו שנהנו מהנדבה. מדוע אינכם מסתפקים גם כאן במשקל המטבע? או מדוע אינכם שמים בכף המאזנים את הנגזל ואת כל בני ביתו שסבלו מהנזק?", ניגשתי והסברתי: "הנדבן רוצה לקיים את נפש בני האדם, לפיכך צריך לשקול את בני האדם. ואילו הגזלן אינו מבקש אלא את הכסף בלבד ואינו נותן דעתו על בני אדם. לכן אין לשקול כאן אלא את המטבע בלבד. כך סתמתי את פיו".

מעשה ברבי ר' יצחק מניסכיז שהיה נשוי לנכדתו של רבינו ואכל על שולחן של חותנו במשך ארבע שנים. לפני שהתחתן ביקש שרבינו יסכים להסמיק אותו ליותר מארבע שנים. אבל הצדיק, טען, שבשום אופן אינו יכול להבטיח מזונות לזוג יותר מארבע שנים. והיה אז הדבר לפלא בעיני כל. אך לבסוף התברר הדבר ככלות ארבע שנים ביום האחרון, נפטר הצדיק מברדיטשב. מאמרותיו: הלוואי ואזכה לאהוב את הגדול והצדיק שבעם ישראל, כמו שהקב"ה אוהב את הרשע ביותר בעם ישראל.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים